

Kitabu cha Danieli

Cecil N. Wright

Kauli ya Rais

BibleWay Publishing ni huduma ya Biblia isiyo ya faida. Lengo lake kuu ni tovuti na vitabu vya kidijitali vya Taasisi ya Kimataifa ya Maarifa ya Biblia. Kusudi la IBKI ni kufanya masomo ya Biblia yapatikane kwa yeyote anayetaka kujifunza zaidi kuhusu Mungu na mapenzi Yake. Wanafunzi HAWATAKIWI kuhudhuria Taasisi ili kupata cheti au diploma. Masomo haya yanaweza kusomwa mtandaoni au darasani, kwa Zoom, kupakuliwa kwa vifaa vya kidijitali, kutumwa kwa barua pepe, kuchapishwa, au kutumiwa na watu binafsi, vikundi, au makanisa katika huduma yao ya uinjilisti. IBKI si taasisi iliyoidhinishwa.

Tunapendekeza kwamba usome Biblia yako ili kujua usahihi wa yale yanayosemwa katika masomo haya au kutoka kwa chanzo kingine chochote. "Maoni" yaliyotolewa katika masomo ya Taasisi ya Kimataifa ya Maarifa ya Kibiblia (IBKI) ni maoni ya maandishi au wakusanyaji. Mara nyingi maoni hupata njia katika masomo ya sauti, video, na magazeti, pamoja na maelezo ya Biblia; na, katika mafundisho ya wahubiri, wahudumu, wachungaji, makuhani, na marabi.

Unapaswa kuthibitisha kila mara maoni, maoni, na mafundisho yote ya haya kwa kuwa ni wajibu WAKO kutafuta, kujua na kufanya mapenzi ya Mungu.

Ili kujua ukweli wa fundisho lolote, soma tafsiri mbalimbali za Biblia, na usome kamusi na kamusi za Biblia ili ujifunze maana ya maneno au misemo isiyojulikana. Kuwa mwangalifu na ufafanuzi wowote wa kamusi, kwani kamusi hutoa maana ya maneno na vifungu vya maneno kutoka lugha asili hadi matumizi ya sasa.

Maana ya maneno na vishazi hubadilika kadri muda unavyopita. Pia, maneno mengi ya Kigiriki yanaweza kutafsiriwa katika neno moja, ambalo linaweza kupotosha maana ya asili.

Na umruhusu Mungu akuongoze katika kujifunza Neno Lake Takatifu, Biblia.

IBKI hutoa ruhusa ya kupakua na kutoa tena kwa madhumuni yasiyo ya kibiashara masomo yao kwa ujumla. Jisikie huru kushiriki lakini si kuuza, kubadilisha, au kutoza vitabu au masomo.

Randolph Dunn, Rais

Wasiliana nasi: info.IBKI.english@gmail.com

Tovuti: thebiblewayonline.com/IBKI-English.html

Kitabu cha Danieli

Utangulizi

Mtazamo wa kimapokeo ni kwamba Kitabu cha Danieli kiliandikwa na Danieli mwenyewe, ama sivyo kwa amri yake, katika karne ya tano KK. Kwa hivyo, wanapendekeza kwamba iliandikwa wakati fulani katika nusu ya kwanza ya karne ya pili KK na mwandishi fulani asiyejulikana akihusisha na mhusika aitwaye Danieli, na kwamba mengi ya yale yaliyowakilishwa kama ya kubashiri yalikuwa tayari ni historia-- lakini haikutarajiwa kusomwa kwa upana upesi kiasi cha kupingwa kama utabiri. Kwa mantiki hiyohiyo, wanatilia shaka uaminifu wa mahali popote ambapo kunaweza kuwa na matatizo ya kulithibitisha na historia ya kilimwengu inayojulikana, na wanadai kuwa ni hadithi tu. Lakini, bila shaka, wao pia hutafuta kudharau sehemu kubwa ya Biblia iliyosalia kwa misingi hiyo na sawa na hiyo.

Mwandishi wa maelezo haya anaamini kwamba mtazamo wa kimapokeo umethibitishwa kuwa unawezekana zaidi kuliko ule wa wakosoaji, na anaukubali hivyo. Wakosoaji wanatoa huduma, hata hivyo, kwa kuwa wanatulazimisha kuchunguza misingi ya imani yetu badala ya kuikubali kwa njia isiyo ya kawaida tu, na kutambua maeneo yoyote ya matatizo ambayo yanaweza kuwepo. Haya zaidi yanahusu mapengo katika habari (tabia ya historia ya kilimwengu na ya kibiblia hapo nyuma), ambayo si mwamini au mkosoaji anayeweza kutoa hadi sasa. Lakini tena na tena wakosoaji wamevamia kama vile kubatilisha mtazamo wa kimapokeo wa waumini, na kupata tu taarifa za kilimwengu zilizogunduliwa baadaye ili kuzithibitisha. Baadhi ya haya yamekuwa kweli kwa kurejelea Kitabu cha Danieli chenyewe. Muda hadi sasa umekuwa katika neema yake. Na Danieli binafsi anathibitishwa na Bwana wetu kuwa ndiye mwandishi na nabii wake (Mathayo 24:15) Kwa hiyo hatuna haja ya kusita kuikubali kuwa ya tarehe ya awali, na kama historia ya kweli na unabii wa kubashiri, ikiwa tunaweza kujaza mapengo yote ya kwanza au hatuwezi kuelewa yote ya mwisho. Maeneo mahususi ya tatizo ambayo tunaweza kuwa na wasiwasi nayo, hata hivyo, kwa sehemu kubwa yatatambuliwa kuhusiana na muhtasari wa muhtasari wa kitabu chenyewe badala ya hapa.

Kitabu hiki kina sura 12, ya kwanza ikiwa ni utangulizi wa hati nzima. Sura sita za kwanza ni za matukio ya kihistoria yanayohusiana na Danieli na marafiki watatu ambao walipelekwa utumwani Babeli kutoka Yuda, na zimeandikwa katika nafsi ya tatu. Sura sita za mwisho, zilizoandikwa zaidi katika nafsi ya kwanza, zinarekodi ndoto mbalimbali za Danieli (na nyakati nyingine tafsiri yake) zinazohusu (1) mataifa na milki mbalimbali zilizoathiri historia ya Israeli, na vivyo hivyo (2) kwa ufalme ambao Mungu alipaswa kuusimamisha ambao ungesimama milele, ambapo wale wengine wangeangamizwa. Sita za kwanza ni muhimu ili kufanya sita za mwisho zieleweke. Kwa sababu fulani, hata hivyo, ambayo haijafafanuliwa katika jaribio hilo, isiyohusiana kabisa na tofauti yoyote ya kimuundo, na ambayo hakuna maelezo ya kuridhisha kabisa ambayo yametolewa, Sura ya 2:4b hadi Sura ya 7 imeandikwa kwa Kiaramu (au, Kisiria au Kikaldayo), lugha ya nchi ya uhamisho wao, na iliyobaki katika Kiebrania, lugha yao ya asili.

Kitabu cha Ezra, kilichoelekezwa kwa wahamishwa waliorudi Yudea, kimeandikwa hivyo hivyo - Sura ya 4:8 hadi 6:18 na 7:12-26, katika Kiaramu.) Adam Clarke, hata hivyo, kwa uungwana kabisa asema hivi kuhusu Danieli: "Kama Wakaldayo walivyokuwa na nia ya pekee katika historia na unabii kuanzia sura ya ii, sura ya 4 hadi mwisho wa Ukaldayo; unabii uliosalia unahusu nyakati za nyuma ya utawala wa kifalme wa Wakaldayo, na hasa kuhusiana na Kanisa na watu wa Mungu kwa ujumla, umeandikwa katika lugha ya Kiebrania, hii ikiwa ni lugha ambayo Mungu alichagua kufunua mashauri yake yote yaliyotolewa chini ya Agano la Kale kuhusiana na Agano Jipya."

Kuhusiana na kusudi la Kitabu cha Danieli, Commentary ya Ellicott juu ya Biblia nzima inaonekana kwa kufaa sana kutamka kwa sehemu kama ifuatavyo: "Kwanza, ni muhimu kukamilisha mwendelezo wa ufunuo. Wakati wa Uhamisho Mwisraeli alikuwa na Sheria, Manabii, na Vitabu Vitakatifu mbele yake hadi sasa vilikuwa vimepokewa ndani ya kanuni, kutoka kwa Uhamisho na kurudi kwake, mapenzi ya Mungu yalikuwa ya kutosha kutoka kwa kurudi kwake. Lakini, kama ilivyoielezwa hapo juu [lakini bila kujumuishwa katika nukuu hii], huenda ilidhaniwa kwamba siku za Kimesiya zingetokea mara tu baada ya kurudi kutoka Uhamishoni, kitabu cha Danieli kinasahihisha wazo hili na kuwatayarisha Waisraeli kwa ajili ya kipindi ambacho kingeingilia kati ya mwisho wa Utekwa na ujio wa Masihi ambao haujaweza kujulikana katika siku zile tukufu Isaya na Yereimia waliwaongoza Waisraeli kutazamia utumwa, kwa hiyo wale wa Danieli walimchochea kutazamia kipindi cha mateso baada ya kurudi kutoka Utumwani; lakini wakati huohuo wakamfariji kwa uhakikisho wa kwamba muda wa mateso haungekuwa mkuu kuliko rehema ya Mungu ingewawezesha watumishi wake kustahimili." Na baada ya kuzungumzia sababu mbili zaidi, yeye afupisha kwa sentensi moja, kama ifuatavyo: "Kwa hiyo inaweza kusemwa kwamba lengo la Kitabu cha Danieli ni (1) kutoa kiungo kinachokosekana katika mnyororo wa mwendelezo wa ufunuo huo; (2) kuunga mkono Israeli katikati ya mashaka na hofu zinazoletwa na Uhamisho; (3) kufichulia taifa la washirikina [Wababiloni] uwezo wa milele wa Mungu Mmoja wa kweli" -- kwa hiyo, kuonyesha "tabia ya kimisionari," kama Ellicott alivyokuwa ameeleza hapo awali.

Kwa kiasi fulani, Danieli alikuwa kwa Agano la Kale kile ambacho Ufunuo kwa Agano Jipya. Kwa kweli, baadhi ya ishara ya mwisho hutolewa kutoka kwa wa kwanza. Pia, ingawa sehemu kubwa ya Ufunuo ni ya kiapokaliptiki katika asili, sehemu ya Danieli pia iko. Kwa kweli, inaonekana kuwa iliweka sauti ya upele wa apocalypses ambazo hazijaongozwa katika nyakati za shida kutoka karne ya pili KK hadi karne ya pili AD.

Muhtasari au muhtasari wa sura kwa sura pekee ndio utakaotolewa sasa, isipokuwa kama maelezo ya maelezo yanaweza kuonekana kuwa muhimu kwa uwazi, uelewaji sahihi, au mkazo maalum.

Sura ya 1

NEBAKADENEZA

Sura ya 1: Katika mwaka wa tatu wa utawala wa Yehoyakimu mfalme wa Yuda (607 KK), Nebukadneza mfalme wa Babeli alikuja Yerusalemu na kuuzingira. Miongoni mwa mateka waliochukuliwa (606 KK) walikuwa Danieli na waandamani watatu wa “uzao wa kifalme na wakuu,” ambao walipewa mafunzo maalum kwa ajili ya utumishi katika mahakama na serikali ya Nebukadneza, na kupata kibali kikubwa kwa mfalme licha ya uhuru wao na uaminifu-mshikamanifu kwa Mungu. Danieli aliendelea "hata mwaka wa kwanza wa mfalme Koreshi" (536 KK, baada ya ufalme wa Babeli kuanguka kwa Wamedi na Waajemi mnamo 538 KK). Kwa kweli, hata maono ya Danieli yametajwa katika “mwaka wa tatu wa Koreshi mfalme wa Uajemi” (10:1), ambayo ina maana kwamba alikuwa bado hai mwaka wa 534 au 533 KK lakini haimaanishi kwamba alikuwa bado sehemu ya serikali wakati huo. Alikuwa ameendelea kupitia enzi za wafalme wa Babeli Nebukadneza (605-562 KK), Evil-Merodaki (562-560 KK), Negriglissar (560-? KK), Nabonido (55-538 KK), na Belshaza (mwana wa Nabonidus na mtumwa mwenza 5 KK); kisha kupitia utawala wa Dario Mmedi (538-536 KK) na katika utawala wa Koreshi Mwajemi juu ya Babeli (536-530 KK) -- zaidi ya miaka 70. (Kwa habari ya mwisho, ona 5:31; 6:28.)

Nebukadneza alikuwa mwana wa Nabopolassar, mfalme wa kwanza wa Nasaba ya Wakaldayo (625-605 KK), na aliwahi kuwa kiongozi wa majeshi ya baba yake katika miaka ya mwisho ya maisha ya marehemu. Pia alikuwa ameo binti ya Cyaxares, mfalme wa Wamedi, ambaye baba yake alikuwa amefanya naye mapatano ambayo yalikuwa muhimu sana kisiasa. Evil-Merodaki, aliyetajwa hapo juu kuwa mrithi wake, alikuwa mwana wake. Belshaza, ambaye pia ametajwa hapo juu kuwa mrithi wake wa mwisho, hakuwa mwanawe, ingawa aliitwa baba ya Belshaza (5:2, 11, 18). Huenda hilo lilikuwa tu katika maana ya kuwa mtangulizi wake mashuhuri zaidi, si babu. Hata hivyo, inaonekana baba yake, Nabonido, alimwoa binti ya Nebukadreza, lakini baada ya Nabonido kuwa mfalme na Belshaza alikuwa tayari mtu mzima. Kwa hiyo, angekuwa mjukuu wa kambo wa Nebukadneza, na kwa maana hiyo, Nebukadneza anaweza kuitwa baba yake.

Jina lililotangulia Belshaza halipaswi kuchanganywa na Belteshaza, jina la Kikaldayo alilopewa Danieli. Wenzake watatu Wayahudi wa Danieli -- Hanania, Mishaeli, na Azaria - pia walipewa majina ya Shadraka, Meshaki, na Abednego.

Sura ya 2: Katika mwaka wa pili wa utawala wa Nebukadneza, aliota ndoto yenye kufadhaisha ambayo hakuweza kuikumbuka; naye Danieli akaifunua ile ndoto na tafsiri yake kama alivyoipokea katika maono ya usiku. Ilikuwa ya sanamu kubwa, yenye kichwa cha dhahabu, kifua, na mikono ya fedha, tumbo, na mapaja ya shaba, miguu ya chuma na miguu nusu chuma na nusu udongo; na jiwe likachongwa kutoka mlimani bila mikono, nalo likaipiga sanamu hiyo miguuni pake, likavunja sehemu zake zote vipande vipande, zikawa kama makapi, zikachukuliwa na upepo, nalo jiwe likawa mlima mkubwa ulioijaza dunia yote. Sanamu hiyo iliwakilisha falme au milki nne za ulimwengu zilizofuatana -- Babeli (iliyoongozwa na Nebukadneza), Umedi-Uajemi, Ugiriki, na Rumi -- kila mrithi akiwa ameshinda mtangulizi wake na kuifanya kuwa sehemu yake yenyewe. Na jiwe hilo lilifaninisha ufalme ambao Mungu wa mbinguni

angeusimamisha na ambao haungeharibiwa kamwe bali ungevunja vipande vipande na kuziteketeza falme nyingine zote zilizoonyeshwa -- kwa kufanya hivyo hadi ule wa mwisho.

Sura ya 3: Mfalme Nebukadneza akatengeneza sanamu kubwa ya dhahabu, akaisimamisha kwenye uwanda wa Dura katika jimbo la Babeli, akawaalika watu wote mashuhuri wa ufalme wake kuwepo kwa ajili ya kuwekwa wakfu, na akaamuru wote waliokuwepo waanguke chini kwa sauti ya muziki na kuiabudu sanamu ya dhahabu ama sivyo watupwe katika tanuru inayowaka moto saa ile ile. Rafiki watatu wa Danieli walikataa kutii, nao wakatupwa katika tanuru ya moto iliyowaka mara saba kuliko kawaida, lakini waliunganishwa na malaika na kukombolewa bila madhara, na kusababisha kupandishwa kwao katika ufalme na amri ya Nebukadreza dhidi ya mtu ye yote anayesema neno lolote dhidi ya Mungu wao. (Danieli mwenyewe hatajwi katika uhusiano huu. Huenda ikawa kwamba majukumu yake yalihitaji awe mahali pengine badala ya kuwepo wakati huu.) Tarehe ya mambo yaliyotangulia haijatajwa.

Sura ya 4: Nebukadneza aliota ndoto nyingine ya kusumbua ambayo hakuna mtu ila Danieli angeweza kuifasiri. Ulikuwa wa mti mkubwa ulioamriwa kukatwa na kuharibiwa isipokuwa kisiki na mizizi yake, katikati ya majani mabichi na wanyama wa porini, na kuloweshwa na umande wa mbinguni kwa muda wa miaka saba. Mti huo uliwakilisha mfalme mwenyewe, ambaye angekuwa mwendawazimu na kufukuzwa kutoka kwa wanadamu, makao yake yatakuwa pamoja na wanyama wa mbituni, ambapo angekula majani kama ng'ombe na kulowekwa na umande wa mbinguni kwa muda wa miaka saba, hata atakapojua "ya kuwa Aliye juu anamiliki ufalme wa wanadamu, naye humpa amtakaye. Amri ya kuacha kisiki na mizizi ya mti ilimaanisha kwamba ufalme ungekuwa na hakika kwa Nebukadreza "baada ya hayo utajua ya kuwa mbingu zinatawala."

Yaliyotangulia pia hayana tarehe, lakini ndani ya mwaka mmoja ilianza kutimia. Akitembea katika jumba la kifalme la Babiloni, Nebukadneza alisema: "Je! Neno hilo lilipokuwa bado kinywani mwake, sauti ikatoka mbinguni, ikasema, Ee mfalme Nebukadreza, unaambiwa, Ufalme umeondoka kwako, nawe utafukuzwa mbali na wanadamu, na makao yako yatakuwa pamoja na wanyama wa mbituni; utaliwa majani kama ng'ombe; na nyakati saba zitapita juu yako; hata utakapojua kwamba yeye ndiye atakayemiliki ufalme wake aliye juu. mapenzi." Saa hiyohiyo alifukuzwa kutoka kwa watu. Nywele zake zilikuwa kama manyoya ya tai, na kucha zake kama kucha za ndege.

Mwishoni mwa wakati uliowekwa, ufahamu wake ulirudi na akamkubali na kumtukuza Mungu wa mbinguni -- pamoja na mambo mengine akisema "matendo yake yote ni kweli, na njia zake ni za haki, na wale waendao kwa kiburi yeye aweza kuwashusha" (mstari 37). Ufalme wake pia ulirejeshwa kwenye utukufu wake wa kwanza, "na ukuu ulio bora ukaongezwa kwake" (mstari 36). Kwa jumla, alitawala miaka 43 (605-562 KK).

Sura ya 5: Belshaza, mjukuu wa kambo wa Nebukadneza na mfalme wa mwisho wa Wakaldayo wa Babeli, aliwafanyia karamu kubwa maelfu ya wakuu wake -- ambayo tunajua kutoka vyanzo vingine kuwa ilikuwa katika mwaka wa 538 KK Alipokuwa akinywa divai mbele ya wageni wake, aliamuru kwamba vyombo vya dhahabu na fedha ambavyo "baba" yake Nebukadneza alikuwa

ameletwa Yerusalemu kutoka kwa hekalu la Yerusalemu; na yeye na wakuu wake, na wake zake, na masuria wake, walikunywa humo huku wakisifu “miungu ya dhahabu, na ya fedha, na ya shaba, na ya chuma, na ya miti, na ya mawe” -- tendo lililo wazi la dharau na dharau kwa makusudi dhidi ya Mungu wa mbinguni na wa Wayahudi. "Saa iyo hiyo vikatokea vidole vya mkono wa mtu, vikaandika juu ya plasta ya ukuta wa nyumba ya mfalme, kukielekea kinara." Mfalme aliuona mkono ulioandika, ingawa hakuweza kusoma kile kilichoandikwa, na aliogopa sana kwamba "viungo vya viuno vyake vikalegea, na magoti yake yakagongana." Akizungumza na watu wenye hekima wa Babeli, aliahidi mtu yeyote ambaye angesoma na kufasiri mwandiko huo kwamba angefanywa kuwa “mtawala wa tatu katika ufalme” -- baba yake, Nabonido, akiwa wa kwanza ingawa alistaafu miaka kadhaa iliyotangulia, na yeye mwenyewe wa pili kama mtawala mwenza. Lakini wakati hakuna mtu aliyeweza kusoma au kufasiri maandishi hayo na si mfalme tu alifadhaika sana bali wakuu wake vivyo hivyo wakafadhaika, malkia (yaelekea ndiye mama wa kambo wa Belshaza), aliposikia juu ya jambo hilo, akaingia kwenye nyumba ya karamu na kumwambia mfalme asifadhaika tena bali atume kumwita Danieli, ambaye alikuwa amementumikia Nebukadneza kwa nafasi kama hiyo kwa ajili ya Belshaza. Danieli alipoletwa, alifasiri ndoto hiyo isivyofaa kuwa ina maana, “Mungu ameuhesabu ufalme wako, na kuukomesha; umepimwa katika mizani, nawe umeonekana kuwa umepunguka; ufalme wako umegawanywa, nao wamepewa Wamedi na Waajemi,” hata hivyo, Belshaza aliamuru kwamba Danieli avikwe nguo za rangi ya zambarau, na mkufu wa dhahabu upigwe shingoni mwake, mfalme wa tatu atangaze shingoni mwake. Usiku huo, hata hivyo, ulikuwa wa bahati mbaya. Kwa maana ndani yake Belshaza aliuawa, na “Dario Mmedi akaupokea ufalme” (mash. 30-31).

Utambulisho wa "Dario Mmedi" umeleta shida kwa waandishi na wanahistoria. Dario lilikuwa jina la kawaida la Kiajemi. Lakini katika tukio hili, anaitwa “Mmedi” kana kwamba ili kumtofautisha na watawala wengine kwa jina la Dario. Inatokea tena katika 11:1, na 9:1, ambapo anaitwa "Dario, mwana wa Ahasuero, wa uzao wa Wamedi, aliyetawazwa kuwa mfalme juu ya Wakaldayo." Na kitabu cha apokrifita Tobiti chazungumza juu ya “Ahasuero mfalme wa Umedi,” ambaye alishiriki katika uharibifu wa Ninawi (14:15). Ahasuero wa marejeo haya, hata hivyo, anafikiriwa kuwa si Ahasuero wa Kitabu cha Esta, ambaye alitawala Uajemi na Umedi (1:1-3), na inaaminika kuwa mfalme wa Uajemi Xerxes I wa historia (486-465 KK). Wa mwisho alikuwa mwana wa Dario I, Mkuu (522-486 KK), aliyetajwa katika Ezra 4:5; 5:6-7; 6:1; Hagai 1:1; Zekaria 1:1, na Atossa, binti Koreshi II, Mkuu (559-530 KK), aliyetajwa katika 2 Mambo ya Nyakati 36:22-23; Ezra 1:1-4, 7-8; 5:13-17; 6:3; Isaya 44:28; 45:1; Danieli 1:21; 6:28; 10:1 -- wote wawili walikuwa wafalme wa Uajemi. Kwa muda baada ya muungano wa Wamedi na Waajemi, Wamedi walikuwa na nguvu zaidi, na jina lao lilitajwa kwanza, lakini katika siku za Koreshi Mkuu Waajemi walikuja kuwa na nguvu zaidi na jina lao kutajwa kwanza, kama katika Kitabu cha Esta.

Kwa kuwa tuna sehemu ndogo tu za habari katika maandiko na historia ya kilimwengu, na haitoshi katika baadhi ya matukio kuziweka pamoja kwa njia ya kuridhisha, uvumi wa wanadamu umekuwa mwingi na wenye kupingana. Maoni yanayokubalika sana ni kwamba Dario Mmedi na Koreshi Mkuu walikuwa kitu kimoja, nyakati fulani wakiitwa kwa jina moja na nyakati nyingine kwa lingine. Inategemea hasa ukweli kwamba Mandane, binti wa Astyages, mfalme wa Wamedi (585-550 KK), aliolewa na Cambyses I, mfalme wa Waajemi (600-559 KK),

na kwamba Koreshi II, mfalme wa Uajemi (559-530 KK), alikuwa mtoto wao, nusu Mwajemi na nusu Umedi. Hii inaaminika, kwa hiyo, kumaanisha kwamba alipoitwa Dario pia aliteuliwa kuwa Mmedi ili kumtofautisha na wafalme wengine wa Uajemi ambao waliitwa Dario lakini hawakuwa wa Umedi na uchimbaji wa Uajemi. Mtazamo huu vile vile humwona Ahasuero katika Danieli 9:1, baba ya Dario, kuwa jina lingine la Astyages, babu Mmedi wa Koreshi Mkuu, ambalo linaonekana kuwa sahihi. Kwa kweli, yote yanaonekana kuwa sawa kabisa, isipokuwa kwa jambo moja: haijali tofauti iliyofanywa na Danieli kati ya utawala wa Dario (Mmedi) na utawala wa Koreshi Mwajemi (6:28), huku ule wa kwanza ukionekana kutangulia utawala wa pili.

Wengine wangependa kukataa habari za Danieli kuwa si sahihi, na kwamba hakukuwa na Dario Mmedi yeyote -- kwa kuwa hakuna hata mmoja anayetajwa kwa jina hilo katika historia ya kilimwengu. Hata hivyo, msimamo wa Danieli ulikuwa ni kwamba alipaswa kujua vizuri zaidi kuliko vile wakosoaji wake wanavyoweza kujua kwa wakati huu kwa habari ndogo tu ambazo zimetufikia ili kuungana pamoja. Na bado kuna uwezekano mwingine unaostahili kuzingatiwa.

Kwanza, wanahistoria wa kale Xenophon, Herodotus, na Berossus wanasemekana kusimulia anguko la Babiloni hivi: "Koreshi aligeuza Mto Eufrati kuwa mfereji mpya, na, akiongozwa na waasi wawili, wakatembea kando ya kitanda kavu kuingia jijini, huku Wababiloni walipokuwa wakicheza kwenye karamu ya miungu yao. Pili, maandishi yaliyopatikana katika nyakati za hivi majuzi kwa kulinganisha yanasemekana kusema kwamba jeshi la Uajemi chini ya Gobryas lilitwaa Babiloni bila vita, kwamba alimuua mwana wa mfalme (ambaye alikuwa Belshaza, na mtawala-mwenza), na kwamba Koreshi aliingia baadaye. Tatu, Dario anafikiriwa na wengi kuwa Gobryas, ambaye alitajwa katika mabamba ya Babiloni kuwa mshindi wa Babeli; kwa maana Josephus anasema huyu Dario alikuwa mwana wa Astyages (ambaye alikuwa Mmedi), na alikuwa na jina lingine kati ya Wagiriki (Antiquities, X, 11:4). Pia katika uhusiano huo huo anamwita jamaa ya Koreshi, ambayo ilikuwa kweli ikiwa alikuwa mwana wa Astyages, kwa kuwa Koreshi alikuwa mjukuu wa Astyages, kama ilivyoonyeshwa katika aya iliyo hapo juu kwa mamlaka ya mwanahistoria wa kale Herodotus. Kwa hivyo, Dario anaweza kuwa mjomba wake Koreshi na mmoja wa majenerali katika jeshi lake na kwa hivyo aliongoza kwa Koreshi jeshi ambalo lilishinda Babeli - pia kupokea ufalme na kutawala kwa Koreshi wakati huyu wa pili alikuwa na shughuli nyingi za vita vyake vya kaskazini na magharibi.

Ingawa si bila kipimo cha dhana, yaliyotangulia si jambo linaloweza kuwa tu bali pia yanasadikika sana, na yaweza hata kutoa hesabu ya kutajwa kwa enzi ya Dario ambayo, yawezekana, ilikuwa kubwa kuliko ile ya Koreshi. Kati ya masuluhisho yote ambayo yamependekezwa, ni maelezo rahisi zaidi yanayojulikana kwa mwandishi huyu ambayo yanaelezea zaidi, ikiwa ni kweli. Kwa hivyo inatolewa kama nadharia inayoweza kuwa zaidi hadi na isipokuwa ikiwa imekataliwa na ushahidi ambao haujafika kwa umakini kwa mwandishi wa maandishi haya.

Sura ya 6: Dario alikuwa radhi kuweka juu ya ufalme (wa Wamedi na Waajemi, ambao sasa ulijumuisha Babeli). 120 "maamiri" (au watawala wa majimbo), na juu yao marais watatu, ambaye Danieli alikuwa mmoja wao. Danieli akawa "mwenye sifa kuliko wakubwa na maliwali, ... na mfalme akaazimu kumweka juu ya ufalme wote." Hili lilisababisha wivu na fitina dhidi

yake, na kumdanganya mfalme na kumtupa katika tundu la simba. Lakini alilindwa na kimungu, na mfalme kisha akawatupa washtaki wake na familia zao katika tundu la simba, ambapo walipata maafu ambayo walikuwa wamekusudia kwa Danieli. Akiendelea zaidi, Dario aliandika amri kwa watu wote wa ufalme wake kwamba “katika mamlaka yote ya ufalme wangu watu watetemeke na kuogopa mbele za Mungu wa Danieli.” Na “Danieli akafanikiwa katika enzi ya Dario, na katika enzi ya Koreshi, Mwajemi.”

Sura ya 2

BELSHAZZAR

Sura ya 7: Katika mwaka wa kwanza wa utawala wa Belshaza, mtawala mwenza juu ya Babeli (inawezekana 556-55 KK), Danieli aliota ndoto maalum na maono ambayo aliandika. Zilihusu falme nne ambazo Nebukadreza aliziota ndoto (Sura ya 2) -- yaani, Babeli, Milki ya Umedi na Uajemi, Ugiriki na Roma. Katika ndoto ya Danieli waliwakilishwa kama wanyama wakubwa wanne -- simba mwenye mbawa za tai; dubu; chui aliyekuwa na mabawa manne ya ndege mgongoni mwake; na ya nne ambayo haikutajwa jina lakini inaelezwa kuwa “ya kutisha na yenye nguvu, na yenye nguvu kupita kiasi, yenye meno makubwa ya chuma; ... nayo ilikuwa na pembe kumi.” Pia wanaelezwa kuwa walitoka “kutoka baharini” (mst. 3) -- dhahiri “bahari kuu,” au Mediterania (mstari wa 2).

Danieli alitazama mpaka viti vya enzi vikawekwa (au, kutupwa chini [KJV]) “na mmoja aliye mzee wa siku ameketi,” ambaye “kiti cha enzi kilikuwa miali ya moto, na gurudumu zake moto uwakao” -- kama gari la moto -- “na kijito cha moto kikatoka na kutoka mbele zake.” Alihudumiwa na “maelfu ya maelfu,” na mbele yake walisimama “elfu kumi mara elfu kumi”. “Hukumu iliwekwa, na vitabu vikafunguliwa.” Danieli aliendelea kutazama “mpaka yule mnyama [yaonekana ni wa nne] akauawa, na mwili wake ukaharibiwa, akatolewa ateketezwe kwa moto.” Utawala wa wale wanyama wengine “uliondolewa, lakini maisha yao yalirefushwa kwa majira na wakati.” (Yaani, kila moja ya falme tatu zilizofuatana zilichukuliwa na mrithi wake na kuendelea kuwa sehemu ya hizo, hata katika Milki ya Roma.)

Katika maono yake ya usiku, Danieli pia aliona mtu aliye mfano wa mwanadamu akija na mawingu ya mbinguni, akiletwa mbele ya yule mzee wa siku, na kupewa “mamlaka, na utukufu, na ufalme, ili watu wa kabila zote, na mataifa, na lugha zote wamtumikie; Hii inalingana na ufalme utakaosimamishwa na Mungu wa mbinguni na kuwakilishwa katika ndoto ya Nebukadreza na jiwe lililochongwa kutoka mlimani bila mikono, likipiga na kuharibu sanamu inayofananisha falme nne zilizotajwa hapo juu, kuwa mlima mkubwa unaoijaza dunia yote, na kamwe hautaangamizwa kamwe (Sura ya 2).

Katika moja ya maono ya Danieli “hukumu ikawekwa” (mstari 10), na katika nyingine, ilisemwa kwamba “hukumu itawekwa” (mst. 26); lakini muktadha unaonyesha kwamba hukumu ya mwisho katika mwisho wa dunia haikukusudiwa. Katika matukio yote mawili inaonekana kwamba ilikuwa ni hukumu dhidi ya mnyama wa nne, “kuondoa mamlaka yake, na kuiharibu na kuiharibu hata mwisho” na kuwapa “ufalme na mamlaka, na ukuu wa falme chini ya mbingu zote... kwa watu wa watakatifu wake Aliye juu; (Mst. 26-27).

(Kulingana na Mambo ya Nyakati ya Nabonido, "alika bidhi jeshi na ufalme" wa Babeli kwa Belshaza yapata mwaka wa 556 KK, wakati yeye mwenyewe alifanya kampeni katikati mwa Arabia -- ambapo pia alikaa miaka mingi na mara chache sana, ikiwa hata hivyo, katika Babeli yenyewe. Kwa hiyo, inaonekana kwamba Danieli anaweka tarehe ya utawala wa Belshaza kutoka wakati uliotajwa hivi punde.

Sura ya 8: Katika mwaka wa tatu wa utawala wa Belshaza (yapata 554-53 KK), Danieli alipata maono mengine -- kondoo mume nambuzi -- alielezea Gabriel. Yule kondoo mume, aliyewakilisha ufalme wa Wamedi na Waajemi, alikuwa na pembe mbili, moja ikiwakilisha Wamedi, na nyingine, ambayo ilikuja mwisho na ilikuwa ya juu zaidi, ikiwakilisha Waajemi. Na yule beberu, aliyewakilisha ufalme wa Wagiriki, akamkasirikia yule kondoo mume kwa hasira isiyoweza kushindwa, akazivunja pembe zake zote mbili, akamwangusha, na kumkanyaga. Ndipo yule beberu, ambaye inaonekana alikuwa na pembe moja tu kuanzia -- kubwa (kati ya macho yake) - alijitukuza kupita kiasi; na alipokuwa na nguvu, ile pembe kubwa ilivunjika na pembe nyingine nne mashuhuri zikatokea badala yake kuelekea pepo nne za mbinguni. Pembe kubwa (mfalme wa kwanza wa milki ya Ugiriki [mst. 21] ni wazi alikuwa Aleksanda Mkuu, aliyeshinda Umedi na Uajemi. Na pembe nne ziliwakilisha falme nne ambazo utawala wake ungegawanywa kati ya majenerali wake wanne baada ya kifo chake (323 KK) -- Makedonia na Ugiriki zikienda kwa Cassander (baada ya kifo cha baba yake, 319 KK); Lysimachus (323 na 301, mtawalia; Shamu na Mashariki yote, hadi Seleuko (312 KK); na Misri na Libya, hadi Ptolemy (323 KK).

Sehemu ya katikati ya sura (mash. 9-14) imejitolea kwa pembe ndogo iliyotoka katika mojawapo ya migawanyiko ya ufalme wa Aleksanda, ambayo ilizidi kuwa kuu katika pande zote, kutia ndani "nchi tukufu" (Palestina), inayorejelewa hivyo tena katika 11:16,41 (rej. Yeremia 3:19; Ezeieli 15). Inaonekana, pembe hii ilikuwa Antiochus Epiphanes, mfalme wa Shamu (175-163 KK), na mjukuu wa kitukuu wa Seleuko wa Kwanza, aliyetajwa katika aya hapo juu kwa urahisi kama Seleuko). Huyu Antioko alijaribu kuifanya Yudea kuwa ya Kigiriki na kuangamiza Uyahudi. Kwa hiyo, andiko la maandiko linasema pembe hii ilijitukuza yenyewe hata dhidi ya "mkuu wa jeshi" (kwa dhahiri Yehova), na "akamwondolea sadaka ya kuteketezwa ya sikuzote, na mahali pa patakatifu pake pakatupwa chini." Na mwenyeji [Ebr. watu wa watakatifu] ilitolewa kwake [pembe] pamoja na sadaka ya kuteketezwa ya daima kwa njia ya uasi [kwa sababu ya uasi-imani wa baadhi ya Wayahudi baada ya kurudi kutoka uhamishoni Babeli (ona Makabayo 1:11-15)] nayo ikaiangusha kweli chini, ikafanya mapenzi yake na kufanikiwa." Siku 1150, pungufu kidogo ya ama miaka saba au 3 1/2 -- ikiwezekana hadi wakati ambapo mzalendo Yuda Maccabeus aliweza kuchukua tena Yerusalemu, kusafisha patakatifu (hekalu), na kuiweka wakfu tena kwa ibada ya kimila karibu mwaka wa 164 KK.

KUMBUKA: Dhana ya mwisho inaonekana kupendelewa na masimulizi ya Kitabu cha 1 Wamakabayo, ambamo kronolojia imeandikwa kwa mujibu wa ufalme wa Kigiriki -- yaani, kutoka kwa kuundwa upya kwake miaka kadhaa baada ya kifo cha Alexander Mkuu na mwanzo wa nasaba ya Seleucid, pamoja na Seleucus I (312 BC). Inasema kwamba Antiochus Epiphanes akawa mfalme katika mwaka wa 137 wa ufalme wa Kigiriki (Sura ya 1:10), au 175 KK; kwamba aliingia Yerusalemu na kuteka nyara mahali patakatifu katika mwaka wa 143 (1:20-28), au 169

KK; kwamba aliingia tena katika mwaka wa 145 (167 KK), wakati huu akichafua patakatifu na kukomesha sadaka za kuteketezwa, n.k., muda fulani kabla ya mwezi wa Kislevu, wakati siku ya 15 madhabahu ya kipagani yenye kuchukiza iliposimamishwa juu ya madhabahu ya Kiyahudi na siku ya 25 dhabihu za kipagani zilitolewa juu yake-6:29 (4:29); na kwamba kufikia tarehe 25 Kislevu katika mwaka wa 148 (164 KK), Yuda Makabayo na ndugu zake waliweza kuingia Yerusalemu, kusafisha patakatifu, kuliweka wakfu tena, na kurudisha ibada halali ya Kiyahudi (4:36-61) -- kitu ambacho kilipita zaidi ya miaka mitatu baada ya patakatifu pa patakatifu kuchafuliwa kwa mara ya kwanza.

Sura ya 9: Katika mwaka wa kwanza wa Dario, mwana wa Ahasuero, wa uzao wa Wamedi (ona 5:31), ambao ungeanza mwaka wa 538 KK, miaka 68 baada ya Danieli na wengine kuhamishwa hadi Babeli, alielewa kutoka kwenye "vitabu" (kwa dhahiri 2 Mambo ya Nyakati 26:21; Yeremia 25:11) kwamba wahamishwaji 7 miaka miwili zaidi, au kwa miaka miwili tu zaidi ikiwa ingehesabiwa kutoka katika uhamisho wa Danieli mwenyewe ambao, kufikia sasa kama rekodi inavyosema, haukuwa wa hesabu kubwa bali wa ujana tu "wa uzao wa kifalme na wakuu" (1:3-4)—haikutajwa ama na Yeremia au katika 2 Wafalme katika rekodi yao ya uhamisho wa watu wengi.

Simulizi la Yeremia linasema hivi: "Hawa ndio watu ambao Nebukadneza aliwachukua mateka: katika mwaka wa saba [957 KK] Wayahudi elfu tatu na ishirini na watatu; katika mwaka wa kumi na nane wa Nebukadreza [586 KK] aliwachukua mateka kutoka Yerusalemu watu mia nane na thelathini na wawili; katika mwaka wa ishirini na tatu wa Nebukadreza. Nebuzaradani, amiri wa askari walinzi, akawachukua mateka Wayahudi watu mia saba arobaini na watano; watu wote walikuwa elfu nne na mia sita" (Yeremia 52:28-30).

Katika 2 Wafalme rekodi inafanana lakini ina tofauti zinazohitaji kuzingatiwa. Badala ya mwaka wa saba wa utawala wa Nebukadneza kama katika masimulizi ya Yeremia, 2 Wafalme ina mwaka wa nane (24:12). Mmoja anaweza kuhesabu tangu mwanzo wa msafara, mwingine kutoka karibu yake. Pia, badala ya mateka 3,023 wa Yeremia kutekwa, 2 Wafalme hutoa "elfu kumi" (24:14-16) -- masimulizi ya Yeremia "huenda yakijumuisha tu walio muhimu zaidi." Tena, badala ya mwaka wa kumi na nane wa utawala wa Nebukadneza kama katika Yeremia, 2 Wafalme ina mwaka wa kumi na tisa (25:8-12) -- ikiwa na maelezo yale yale yanayotumika. Na uvamizi ambao Yeremia anafanya katika mwaka wa ishirini na tatu wa Nebukadreza, 2 Wafalme haina tarehe wala haitaji kwa idadi ya watu 745 Yeremia anasema walichukuliwa mateka na Nebuzaradan. Pia, kati ya hesabu ya ziada iliyochukuliwa na Nebuzaradani kwa Nebukadreza huko Ribla, makao yake makuu ya magharibi katika Shamu, ambaye aliwaua huko, 2 Wafalme aorodhesha 72 (25:18-21), ilhali Yeremia anaorodhesha 74 (52:24-27).

Danieli alipotambua kwamba kipindi cha uhamisho wa Wayahudi na cha "ukiwa wa Yerusalemu" kilikuwa kinakaribia kwisha, alielekeza uso wake "kwa Bwana Mungu, kutaka kwa maombi na dua, pamoja na kufunga, na kuvaa nguo za magunia na majivu," akiungama dhambi za watu wake ambazo zilikuwa zimesababisha utekwa wao, akimsihi Mungu aigeuze hasira yake na kusamehe, na kuweka utakatifu kwa Bwana. ukiwa (mash. 3-19).

Naye alipokuwa katika kusema katika kuomba, Gabrieli, ambaye Danieli alikuwa amemwona hapo awali katika njozi, akaja ili kumwelekeza ya kwamba miaka sabini iliyokuwa imekwisha. hakuhitimisha matukio yote yaliyoamriwa kwa watu wake. Badala yake, majuma sabini (yanayoaminika kwa ujumla kuwa yanamaanisha majuma sabini ya miaka au miaka 490) yalikuwa bado yameamriwa juu ya Israeli na jiji takatifu, (1) kumaliza kosa, na (2) kufanya upatanisho kwa ajili ya dhambi, (3) kuleta uadilifu wa milele, (4) kutia muhuri maono na unabii, na (5) kumtia mafuta Mtakatifu Zaidi (5) kumtia mafuta Mtakatifu Zaidi (Masiya). Tangu kutolewa kwa amri ya kurejesha na kujenga Yerusalemu hadi kwa Aliyetiwa Mafuta, yule Mkuu (yaonekana ni Kristo), kungekuwa na majuma saba na majuma 62 (jumla ya majuma 69, au miaka 483) -- na jiji hilo kwa hakika lingejengwa upya, ingawa katika nyakati za taabu (kwa sababu ya upinzani wa muda mrefu wa maadui, unaofafanuliwa katika Ezra na Nehemia). Na baada ya yale majuma 69, katikati ya juma la mwisho (au miaka saba), Mtiwa-Mafuta angekatiliwa mbali, na kusababisha dhabihu na matoleo kukoma (bila kuwa lazima baada ya dhabihu yake mwenyewe). Katika juma hilo ambalo angekatiliwa mbali, Mtiwa-Mafuta angefanya agano thabiti na wengi -- yaelekea akimaanisha Agano Jipya kupitia damu yake mwenyewe, ambalo lingetolewa kwa taifa la Kiyahudi kwa takriban miaka 3 1/2 kabla ya kutangazwa hivi karibuni kwa ulimwengu wa Mataifa pia. Na baada ya hayo yote, watu wa mkuu (yaelekea Warumi chini ya Tito kama mkuu, ambaye baadaye angekuwa maliki wa milki ya Kirumi) wangekuja na kuharibu jiji hilo (Yerusalemu), juu ya mrengo wa machukizo na kuufanya kuwa ukiwa, hata ule ukamilifu ulioamuliwa kwa ajili yake -- yaelekea akimaanisha uharibifu wa Yerusalemu mwaka wa 70 BK chini ya Tito -- Kristo mwenyewe, akinena juu ya uharibifu ulionenwa juu ya Yerusalemu kupitia unabii wa Danieli. nabii" (Mathayo 24:15).

Ikumbukwe yale majuma 70 yalipaswa (1) kuanza na kutolewa kwa amri ya kurejesha na kujenga upya Yerusalemu na (2) kugawanywa katika vipindi vya saba, 62, na kuendelea -- au miaka 49, miaka 434, na miaka saba.

Kulikuwa na amri nne za wafalme watatu wa Uajemi kuhusiana na kurudi kwa wahamishwa Wayahudi na kujengwa upya kwa hekalu na Yerusalemu: (1) Koreshi Mkuu, 536 KK (Ezra 1:2-4; 2 Mambo ya Nyakati 36:22-23); (2) Na Dario Mkuu, (Hystaspes), 519 KK (Ezra 6:1-12); (3) Na Artashasta Longimanus (458 au 457 KK), (Ezra 7:7, 11-26); Na Artashasta tena, 445 KK (Nehemia 1:1; 2:1-8).

Ikiwa tutaanza mwaka wa 26 BK, mwaka wa ubatizo wa Kristo, kutiwa mafuta na Roho Mtakatifu, na kuanzishwa kwa Israeli kama Mwana wa Mungu, Yohana 1:31-34 (alipokuwa na umri wa miaka 30, Luka 3:21-23, kuzaliwa kwake kukiwa si baada ya 4 KK kulingana na kalenda yetu ya Gregorian), na kuhesabu miaka 483 na kurejea nyuma miaka 483. KK, amri ya kwanza ya Artashasta (mwana wa kambo wa Malkia Esta, wa Kitabu cha Esta). Pia ni hakika kabisa kwamba Kristo alisulubishwa baada ya takriban 3 1/2 miaka ya huduma ya kibinafsi, au katikati ya juma la 70 la Danieli, wakati "angefanya agano thabiti na wengi." Kama tokeo la kifo chake akawa "mpatanishi wa agano jipya" (Waebrania 9:15), nalo lilitangazwa sana kwa Wayahudi ile miaka 3 1/2 iliyobaki ya "juma" la 70, upesi baada ya hapo lilitolewa kwa Mataifa na vilevile Wayahudi -- "kwa Myahudi kwanza, na kwa Myunani pia" (Warumi 1:16).

Kuhusu yale “majuma saba” ya kwanza ya yale sabini (ile miaka 49 ya kwanza), ni katika kipindi hicho ambapo kujengwa upya kwa hekalu na Yerusalemu, kutia ndani kuta zake, kulikilizwa.(ingawa imeanza mapema) -- na kwa hakika ilikuwa ni katika nyakati za taabu, kukiwa na kuchelewa mmoja baada ya mwingine kutoka kwa upinzani wa majirani. Hekalu lenyewe lilikamilishwa katika “mwaka wa sita wa kumiliki kwake mfalme Dario” (Ezra 6:15), mwaka wa 516 KK, lakini jiji hilo na kuta zake hazikuwa mpaka miaka 72 baadaye, baada ya “mwaka wa ishirini wa mfalme Artashasta” (Nehemia 2:1-8) -- mwaka wa 444 KK mwezi wa 1 Elul 25, mwezi wa sita wa mwezi wa 25 wa Elfu. sawa na sehemu ya Agosti-Septemba yetu.

Sura ya 10: "Katika mwaka wa tatu wa Koreshi, mfalme wa Uajemi, neno lilifunuliwa kwa Danieli," kuhusu "vita kuu" (fu. 1-2). Na Sura ya 10, 11, na 12 zimeshughulika nayo. Tarehe ingekuwa 534 KK, miaka miwili baada ya kikosi cha kwanza cha Wayahudi kurudi katika nchi yao chini ya Ezra, na walikuwa wanaanza kupata nyakati za taabu zilizonenwa katika 9:25. Sehemu hii ni ya ziada ya Sura ya 8 na 9, na inatanguliza maelezo kuhusu Ufalme wa nne, ikiendeleza sifa fulani za Sura ya 7. Malaika anatumwa kwa Danieli “ili kukujulisha yatakayowapata watu wako katika siku za mwisho; kwa maana maono hayo bado ni ya siku nyingi” (10:14).

Kitabu cha Biblia cha Halleyinasema kwamba katika ono hili la mwisho "Mungu akaliinua pazia na kumwonyesha Danieli baadhi ya mambo halisi ya ulimwengu usioonekana -- mizozo iliyokuwa ikiendelea kati ya akili zinazopita za kibinadamu, nzuri na mbaya, katika jitihada za kudhibiti mienendo ya mataifa, baadhi yao wakitafuta kuwalinda watu wa Mungu. Mikaeli alikuwa malaika mlinzi wa Israeli (13-21). Malaika ambaye hakutajwa jina alizungumza na malaika wake³, 1 Uajemi (120 Ugiriki) . Inaonekana kwamba Mungu alikuwa akimwonyesha Danieli baadhi ya mashirika ya siri yaliyokuwa yakifanya kazi ili kuleta kurudi kwa Israeli mmoja wao alimsaidia Dario (11:1).

Sura ya 11: Malaika ambaye hakutajwa jina ambaye alizungumza na Danieli alisema zaidi: "Na sasa nitakuonyesha ukweli. Tazama, wafalme watatu bado watasimama katika Uajemi; na wa nne atakuwa tajiri zaidi kuliko hao wote, naye atakapopata nguvu kwa utajiri wake, atawachochea wote dhidi ya ufalme wa Uyunani" (Mst.2). Haya yalisemwa katika mwaka wa tatu wa Koreshimfalme wa Uajemi (10:1). Au 534 KK, alipokuwa bado na miaka minne ya kutawala, na lazima awe wa kwanza kati ya hao watatu. Wawili waliomfuata wangukuwa Cambyes II (530-522 KK) na Darius Hystaspes (522-486 KK). Wa nne angekuwa Xerxes I (486-465 KK), tajiri na mwenye nguvu zaidi wa wafalme wa Uajemi -- yaelekea Ahasuero wa Kitabu cha Esta. Aliivamia Ugiriki lakini alishindwa huko Salami (480 KK). Huu haukuwa mwisho wa Ufalme wa Uajemi, lakini uliweka katika hali ya kudorora na Ugiriki katika unyakuzi hadi mwishowe, Uajemi iliangukia kwa mfalme wa Ugiriki Aleksanda Mkuu mnamo 330 KK.

Mistari ya 3 na 4 ina marejezo kwa Aleksanda Mkuu na ufalme wake wa Kigiriki, ikisema: “Na mfalme mwenye nguvu atasimama, ambaye atatawala kwa mamlaka kuu na kufanya kulingana na mapenzi yake. Kama tulivyojifunza kuhusiana na Sura ya 8 (tazama pia uk. 8 wa maelezo haya), Alexander the Great Alipokufa mwaka 323 KK, ufalme wake haukurithiwa na uzao bali uligawanywa miongoni mwa majenerali wake hodari. Moja ya haya ilikuwa Seleucas I Nicator, ambaye alipokea Shamu na Mashariki yote, ambaye alianzisha Nasaba ya Seleucid,

ambayo ilidumu hadi 63 BC, wakati Warumi walipoimaliza. Mwenye uwezo aliyefuata alikuwa Ptolemy, ambaye alipokea Misri na Libya na kuanzisha Nasaba ya Ptolemaic, mshiriki wa mwisho ambaye alikuwa Cleopatra VII maarufu, ambaye alijiua badala ya kubeba fedheha ya kuonekana katika maandamano ya ushindi wa Roma baada ya kushinda Misri mwaka wa 30 BC Majenerali hawa na nasaba zao walikuwa wakubwa, kila mmoja alijaribu kutawala bila wakati wowote. kufanikiwa -- na mara chache tu kuwa washirika. Yudea ndogo ilishikwa katikati, sehemu ya wakati ikitawaliwa na Misri na sehemu ya wakati na Siria -- ingawa kijiografia ilikuwa sehemu ya Syria. Kwake, watawala wa Shamu walikuwa wafalme wa kaskazini na wale wa Misri walikuwa wafalme wa kusini, kama sehemu iliyobaki ya sura hiyo inavyoonyesha.

Katika mstari wa 5, marejezo yanafanywa kwa “mfalme wa kusini,” akisema “atakuwa hodari,” na kwa “mmoja wa wakuu” (yaani, majenerali mwingine wa Aleksanda Mkuu, yaani; Seleucus), ambaye alikuja kuwa “mfalme wa kaskazini,” na “atakuwa na nguvu kuliko yeye” (juu ya Ptolemy, “mfalme wa kusini”). Pia, katika Mstari wa 6, inasemekana kwamba “mwisho wa miaka wataungana pamoja” (yaani, nasaba zao zitaungana), lakini si kwa manufaa ya pande zote mbili. Na kutoka Mstari wa 7 hadi angalau Mstari wa 36, mapambano yao yanatabiriwa kwa usahihi wa ajabu hivi kwamba wenye shaka wanakataa kuamini kuwa yaliandikwa kabla ya ukweli. Halley's Bible Handbook inafupisha vizuri sana umuhimu wa kihistoria wa maneno na vishazi muhimu ambavyo vinatolewa tena hapa, kama ifuatavyo (kuanzia Mstari wa 6):

"Binti" (6): Berenice, binti ya Ptolemy II, aliolewa na Antioko wa Pili [wa kaskazini], na akauawa.

"Chipukizi la mizizi yake" (7): Ptolemy III, kaka ya Berenice, kwa kulipiza kisasi, alivamia Siria, na akashinda ushindi mkubwa (8).

"Wana wawili" ["wanawe", katika maandishi ya Biblia] (10): Seleucus III na Antioko III. (11-12): Ptolemy IV alimshinda Antioko wa Tatu kwa hasara kubwa katika vita vya Raphia, karibu na Misri (217 KK). (13): Antioko wa Tatu, baada ya miaka 14, alirudi na jeshi kubwa dhidi ya Misri. (16): Antioko aliteka Palestina. (17): Antioko alimpa binti yake Kleopatra katika muungano wa hila wa ndoa kwa Ptolemy wa Tano, akitumaini kupitia yeye kupata udhibiti wa Misri. Lakini alisimama pamoja na mumewe, (18-19): Antioko alivamia Asia Ndogo na Ugiriki na kushindwa na jeshi la Warumi huko Magnesia (190 KK). Akarudi katika nchi yake na akauawa.

"Mtu wa kudharauliwa" (21-35): Antioko Epifane. (21) Si mrithi halali, alipata kiti cha enzi kwa khiana. (22-25): Alijifanya kuwa bwana wa Misri, kwa sehemu kwa nguvu na kwa njia ya udanganyifu. (26): Ptolemy VI, mwana wa Kleopatra, mpwa wa Antioko, alishindwa kwa usaliti wa somo lake. (27): Chinikivuli cha urafiki Antioko na Ptolemy walishindana katika hiana. (28): Kurudi kutoka Misri Antioko alishambulia Yerusalemu, akawaua 80,000, akachukua 40,000, na kuwauza Wayahudi 40,000 utumwani. (29): Antioko alivamia tena Misri. Lakini meli za Kirumi ["meli za Kitimu"] zilimlazimisha kustaafu. (30,31): Alitoa hasira yake juu ya Yerusalemu na kulitia unajisi Hekalu. (32): Alisaidiwa na Mayahudi walioasi. (32-35): Ushujaa wa akina Maccabee shujaa.

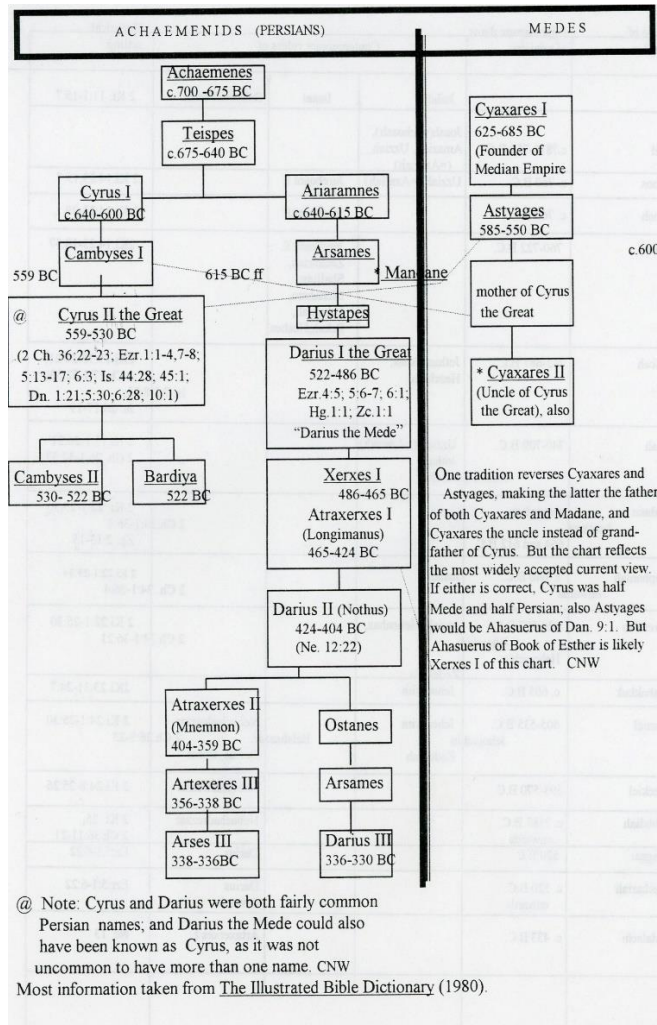
Mistari ya 36-45 imekuwa fumbo kubwa kwa wachambuzi. Akiakisi maoni mbalimbali, Halley anauliza: "Antiochus Epiphanes? Au Kumiliki Nchi Takatifu kwa Wahamadi? Au Mpinga Kristo? Au zote tatu?" Lakini si lazima iwe mojawapo ya hizo. Mukstadha bado ni ule wa mzozo kati ya "Mfalme wa kusini" na "mfalme wa kaskazini", ulioanza mapema katika sura hiyo. Kwa hiyo, "wakati wa mwisho" wa Mistari ya 35 na 40 inaelekea zaidi inarejelea mwisho wa ukuu wa Ugiriki ulipopita kwa Warumi -- mwaka wa 63 KK kutoka Syria na mwaka 30 KK kutoka Misri -- ikiwa si mwisho wa Antioko Epiphanes mwenyewe mwaka 163 KK Kwa hiyo, yawezekana aya zilizotajwa hapo juu ni muhtasari wa maelezo ya baadhi ya Antioko na zaidi ya Antiochus Epiphanes. ilishiriki, na ambayo iliishia bure kwake.

Sura ya 12: Lakini mwisho wa dhalimu yeyote haimaanishi mwingine asitokee. Na Sura ya 12 inaonekana kutazama sasa, sio mwisho wa Antioko Epiphanes au ufalme wa Wagiriki, au hata mwisho wa ufalme wa nne (dola ya Kirumi) ya Sura ya 2 na 7, lakini hadi mwisho wa wakati wenyewe - iwezekanavyo kwa kuibuka kwa upinzani wenye nguvu na hata wa ulimwengu wote dhidi ya watu wa Mungu, wakati utakapomalizika na ufufuo wa mwisho, na kumalizika kwa ufufuo wa mwisho. katika Ufunuo 20:7-15. Katika sura ya 12 ya Danieli, tuna "wakati wa mwisho" (Mst.4), "mwisho wa maajabu haya" (Mst.6), wakati "wakati mambo yote yatakamilika" (mst.7), "wakati wa mwisho" tena (mst.9), na "mwisho" (mst.13). Pia ni jambo la kupendeza kuona katika mstari wa 4 kwamba kuhusiana na wakati wa mwisho "wengi watakimbia nakutoka huko, na maarifa yataongezeka" -- inayoelezea jamii inayotembea sana na mlipuko wa maarifa - tabia ya wakati wetu zaidi ya nyingine yoyote hadi sasa.

Mistari ya 11-12 inatupa ugumu usioweza kushindwa ikiwa tutajaribu kutengeneza ratiba ya eskatolojia kutoka kwayo. Walisoma hivi: "Tangu wakati huo sadaka ya kuteketezwa ya daima itaondolewa, na chukizoafanyaye ukiwa, kutakuwa na siku elfu na mia mbili tisini. Heri angojaye, na kuzifikilia zile siku elfu moja mia tatu na thelathini na tano." Hesabu moja ni miaka mitatu pamoja na siku 10, nyingine miaka mitatu pamoja na miezi 8 1/2, moja ikiwa fupi na nyingine ndefu kuliko ile "wakati, nyakati, na nusu" ya Mstari wa 7, ikiwa mwisho ni miaka 3 1/2 kama inavyoeleweka kwa ujumla. mateso ya watu wa Mungu, bila ya kuwa na nia ya kutaja kipindi hususa cha muda, lakini, siku ikihesabiwa kuwa mwaka kama katika matukio fulani ya kinabii, kama katika Ezekieli 4:6, katika mstari mmoja (11) tungekuwa na miaka 1,290 na katika nyingine (12) miaka 1,335 tungerudi nyuma iwezekanavyo (19 BK). hadi 696 BK kama mahali pa kuanzia katika tukio moja, na hadi 651 BK katika tukio lingine hilo linaonekana kuwa lisilowezekana na hata tafsiri isiyowezekana, hata hivyo, kwa nini takwimu hizo mbili, siku 45 (au pengine miaka) tofauti? Je, ule wa kwanza unaashiria mwanzo wa "wakati wa mwisho" na ule mwingine wa mwisho wake? Hili linawezekana ikiwa haliwezekani, lakini bado hatuna muda fulani wa kuanza hesabu yetu. Ikiwa tunaweka tarehe kutoka wakati Antiochus Epiphanes aliponajisi hekalu la Yerusalemu (168 KK), hiyo ingetuleta tu hadi 1122 AD na 1167 AD kwa mtiririko huo. Au, tukiweka tarehe kutoka kwa "chukizo la uharibifu" kuhusiana na uharibifu wa Yerusalemu (Mathayo 24:15), hiyo bado ingetuleta tu hadi 1360 AD na 1405 AD, mtawalia. Hakuna hata moja kati ya haya ambayo yamechelewa vya kutosha kwa ajili ya mwisho unaonekana kumaanisha katika Danieli 12. Usemi, "chukizo la uharibifu" (mst.11), unaaminiwa na Adam Clarke na baadhi ya wafafanuzi wengine kuwa unatumika "kwa kitu chochote kilichowekwa badala ya, au kuanzishwa kinyume na, maagizo ya Mungu, ibada yake, ukweli

wake, nk." Ikiruhusu hilo kama jambo linalowezekana, bado tunaachwa bila mahali pa kuanzia sasa hivi kutambulika kwa mpangilio wa matukio -- ambayo inaweza kuwa kile kinachokusudiwa!

Name of Prophet	Approximate dates of ministry	Contemporary rulers of			Historical setting
		Judah	Israel	Babylon/Persia	2 Ki. 11:1-15:7
Joel	c. 7810-750 B.C.	Josiah (= Jehoash), Amaziah, Uzziah (= Azariah)			
Amos	c. 760 B.C.	Uzziah (= Azariah)	Jereboam II		2 Ki. 14:23; 15:7
Jonah	c. 760 B.C.		Jereboam II		2 Ki. 14:23-29
Hosea	760-722 B.C.		Jereboam II, Zechariah, Shallum, Menahem, Pekah, Hoshea		2 Ki. 14:23-18:37
Micah	742-687 B.C.	Jotham, Ahaz, Hezekiah			2 Ki. 15:32-20:21; 2 Ch. 27:1-32:33; Is. 7:1-8:22; Je. 26:17-19
Isiah	740-700 B.C.	Uzziah (= Azariah), Jotham, Ahaz, Hezekiah			2 Ki. 15:1-20:21; 2 Ch. 26:1-32:33
Nahum	between 664 and 612 B.C.	Josiah			2 Ki. 22:1-23:30; 2 Ch. 34:1-36:1; Zp. 2:13-15
Zephaniah	c. 640 B.C.	Josiah			2 Ki. 22:1-23:34; 2 Ch. 34:1-36:4
Jeremiah	626-587 B.C.	Josiah, Jehoahaz, Hehoiachin, Zedekiah			2 Ki. 22:1-25:30; 2 Ch. 34:1-36:21
Habakkuk	c. 605 B.C.	Jehoiakim			2 Ki. 23:31-24:7
Daniel	605-535 B.C.	Jehoiakim, Jehoiachin, Zedekiah	Belshazzar, Darius, Cyrus	Nebuchadrezzar	2 Ki. 24:1-25:30; 2 Ch. 26:5-23
Ezekiel	593-570 B.C.			Nebuchadrezzar	2 Ki. 24:8-25:26
Obadiah	c. 7587 B.C. onwards			Nebuchadrezzar	2 Ki. 25; 2 Ch. 36:11-21
Haggai	520 B.C.			Darius	Ez. 5:1-6:22
Zechariah	c. 520 B.C. onwards			Darius onwards	Ez. 5:1-6:22
Malachi	c. 433 B.C.			Artaxerxes I	Ne. 13

Baada ya yote, katika Mistari ya 8 na 9, Danieli asema: "Nami nikasikia, lakini sikuelewa, kisha nikasema, Ee bwana wangu, mwisho wa mambo haya ni nini? Enenda zako, Danieli; kwa maana maneno hayo yamefungwa, na kutiwa muhuri hata wakati wa mwisho" -- ambayo inaonekana kana kwamba hata asingejua kabla ya wakati huo. Na kwa hiyo, aliambiwa: "Lakini enenda zako hata ule mwisho; kwa maana wewe utasimama katika kura yako, mwisho wa siku hizo" (Mst.13). Na, ikiwa Danieli hangeweza kujua mpaka wakati huo, hatuhitaji kutarajia kufanya hivyo pia! Yesu mwenyewe, alipokuwa duniani, hakujua mwenyewe (Mathayo 24:36) Na hajaifunua tangu wakati huo.

Sura ya 3

DARIUS, MMEDI

Chati iliyo hapo juu imetoka kwenye KAMUSI YA BIBLIA ILIYOFANYIKA (1980) ambapo nilitoa ufafanuzi mbalimbali. Moja, katika safu ya mkono wa kulia, huanza: "mila moja inabadilisha Cyaxares na Astyages, na kumfanya baba wa Cyaxares na Mandane na Cyaxares kuwa mjomba badala ya babu wa Cyrus." Hiyo ilitokana na kile ambacho nimegundua tangu wakati huo kuwa

kumbukumbu ya makosa ya mojawapo ya Mihadhara ya Whelsey iliyochapishwa katika Millennia Harbinger ya Septemba 1830, juu ya historia ya Milki ya Umedi na Uajemi. Sikuwa nimekumbuka kwamba Whelsey alitoa jina la Cyaxares kwa watu wawili badala ya mmoja - mmoja baba na mwingine mwana wa Astyages. Nilikumbuka kile alichosema kuhusu mwana, lakini nilitumia kwa baba. Hiyo ilifanya iwe bila sababu na kimakosa kukinzana na chati na maelezo mengine niliyokuwa nimeandika juu yake. Whelsey alikuwa amemfanya Astyages kuwa baba wa Mandane na Caxares II, lakini pia mtoto wa Cyaxares I.

Ikiwa ninge kumbuka kwa usahihi, singetoa dokezo tu kwamba "Mandane aliolewa na Cambyses I, na kuwa mama ya Koreshi Mkuu," lakini ningeongeza lingine kwamba "Cyaxares = Darius Mede = mjomba wa Koreshi II, Mkuu" -- kwa mujibu wa Mihadhara ya Whelsey, na kwa ushahidi na maelezo yaliyotolewa kwa uangalifu katika kurasa 7 za hitimisho.

Sasa kwa kuwa ninatambua kosa langu na kusadikika zaidi kwa hotuba ya Whelsey, ninawasilisha sehemu zake, ili kueleza masimulizi yayo ya uhusiano wa karibu kati ya Koreshi Mkuu na Dario Mmedi, hata baada ya Koreshi wa Uajemi kuitupilia mbali nira ya Umedi ya baba ya Dario, Mfalme Astyages. Ili kurahisisha kufuata, vichwa vidogo vya utangulizi vitatolewa kwa herufi kubwa. Pia, maneno au misemo ya mara kwa mara inaweza kuingizwa kwenye mabano. Msisitizo pia wakati mwingine utatolewa kwa matumizi ya herufi kubwa au maandishi chini, ambayo hakuna hata moja ambayo hutokea katika asili.

DONDOO KUTOKA KWA MOJA YA MUHADHARA WA WELSEY

1. MEDIA haipatikani kwenye ramani ya Asia ya kisasa. Zamani ilikuwa milki kubwa sana, iliyoenea kuzunguka ufuo wa kusini na magharibi wa Bahari ya Caspian [pamoja na Ecbatana, Hamadan ya kisasa, likiwa jiji kuu lake]. Upande wa Mashariki kulikuwa na eneo linaloitwa Tartary, au Asia ya Kati. Uajemi ilipakana na Kusini [pamoja na Susa, au Shusani, likiwa jiji kuu lake], na Ashuru ya Magharibi [na Ninawi likiwa jiji kuu lake]. [Babeli pia ilipakana na jirani yake wa kusini Uajemi upande wa magharibi, Babeli ikiwa mji mkuu wake]. . . .

Kutokana na nuru bora zaidi inayoweza kutupwa juu ya somo hili, inaonekana kwamba Media ililetwa na Madai, mwana wa Yafethi, mwana wa Nuhu, mara tu baada ya kutawanyika [kutoka Babeli]. Hatua kwa hatua ilikua himaya kubwa, na hatimaye kutiishwa na jirani yake mwenye nguvu zaidi, Ashuru, na kubakia kuwa serikali ya eneo kwa muda mrefu. Wakati Milki ya Ashuru ilipovunjwa chini ya Sardanapalus (BC 710), Vyombo vya habari vilijitegemea tena. Kuanzia wakati huu hadi kuanza kwa utawala wa Koreshi [Mwajemi], ulipita kipindi cha miaka 176, kutia ndani mfuatano wa wafalme watano. Dijoces alikuwa mfalme wa kwanza. Alifuatwa na Phraortes, aliyetawala miaka 22 na kuanguka mbele ya Ninawi, kwa kujaribu kulipiza kisasi kifo cha baba yake.

Mwanawe, Cyaxares [mwanzilishi wa Milki ya Umedi], alianza tena shindano la urithi, na baada ya mfululizo wa bahati mbalimbali, kwa kushirikiana na Nebukadreza, mfalme wa Babeli, aliuzingira Ninawi, akautwaa, na kusawazisha pamoja na dunia mnara huo mkubwa wa uvumilivu na utukufu wa binadamu. Baadaye, alibeba silaha zake za ushindi Kusini hadi Misri

ilipoiteka Uajemi, na kurudi Ecbactania [sic] akiwa amebeba nyara nyingi sana, na kuhudhuriwa na wafalme waliokuwa mateka.

Chini ya mfalme huyu, Media ilikaa katika himaya yake ya kudumu na yenye nguvu. Cyaxares, baada ya utawala wa miaka 40, alimwachia kiti chake cha enzi mwanawe Astyages, ambaye anaitwa katika maandiko Ahasuero. Astyages alimpa binti yake Mandane katika ndoa na Cambyses, mfalme. . . ya Uajemi. Matunda ya ndoa hii yalikuwa Koreshi mashuhuri, mkuu asiye na dosari ambaye historia ya zamani inaweza kujivunia.

Uajemi: Moja kwa moja kusini mwa Umedi kulikuwa na eneo pana linalojulikana katika jiografia za kale na za kisasa kwa jina la Uajemi [sasa inaitwa Iran, ambayo pia inakumbatia kile kilichokuwa Media]. Ilipakana Mashariki na Uhindi, kusini na Milki ya Ashuru [ikielezewa ipasavyo zaidi kuwa ilipakana Kusini na Ghuba ya Uajemi na Magharibi na milki za Ashuru], ikienea zaidi ya maili 1,800 kwa urefu, na 1,000 kwa upana [ambayo inaelezea ukubwa wake kama milki ya Babeli baada ya kupinduliwa kwake 53 KK) maeneo makubwa ambayo mwisho ilitawala].

Tunaambiwa katika maandiko kwamba Uajemi, au Parasi, kama inavyoitwa na Danieli, hapo kale iliitwa Elamu; na kwamba ilikaliwa na Elamu, mwana wa Shemu, wakati Umedi ulipofanywa na Wamadai, wakati wa kutawanyika [kutoka Babeli].

Wakati wa Abrahamu, tunapata Kedorlaoma, mfalme wa Elamu, au Uajemi, mfalme mkuu katika siku zake, akiwa ameshinda falme kadhaa za Asia. Kuanzia kipindi hiki historia yao ya kweli inapotea. Labda walitiishwa na Waashuri, ambao walibeba yote mbele yao na kubaki somo la muda mrefu. Baadaye walipata uhuru wao; lakini hivi karibuni walilazimika kujiuzulu tena kwa Wamedi, kama nilivyokwisha kuona, na kubakia kuwa watawala wao, kupitia kwa wafalme wao wa asili, hadi wakati wa Koreshi. Cambyses, wa ukoo wa kifalme wa Achemenau, alimwoa Mandane, binti ya Astyages, Mfalme wa Umedi, na akamzaa Koreshi, ambaye alizaliwa ili kuikomboa nchi yake ya asili kutoka utumwani [wa Wamedi, utawala wa mfalme, Astyages, alikuwa mkali na hakuwa maarufu hata miongoni mwa Wamedi], kurejesha utumwa wa Yerusalemu ule ufalme wenye nguvu zaidi ambao umewahi kuwako katika Asia.

II. CYRUS alizaliwa mwaka kabla ya Kristo 599. Akiwa na umri wa miaka 12, aliandamana na mama yake Mandane hadi mahakama ya Media. Hivi karibuni Astyages alivutiwa na mwonekano wa kuahidi wa mjukuu wake, hivi kwamba alimhifadhi kwenye Media, ambapo alikaa kwa miaka minne au mitano. Mmea mchanga. . . aliahidi kuwa mwerezi mkuu. Uvumilivu wa hasira yake, usahili wa mwenendo wake, unyoofu wa moyo wake, na juu ya yote, uwezo wa mkono wake, ulisisimua sifa ya mahakama, kambi, na ukumbi. Wamedi, waungwana na wanyonge, walithibitisha kwa kushikamana kwao kwamba Koreshi alistahili kabisa, kama hakukusudiwa, kuvikwa taji [jambo ambalo hatimaye alifanya, hata juu yao, kwa msaada wa sehemu ya jeshi lao wenyewe].

Akiwa na umri wa miaka 17 alirudi kwenye makao ya baba yake, akifuatwa na baraka za upendo za Wamedi, na kukaribishwa kwa shauku na Waajemi wa asili yake. Katika vita visivyofikirika

ambavyo nyakati fulani vilipigwa na mataifa jirani, Koreshi alikuwa mshindi siku zote, kila mara aliwazawadia kwa ukarimu mashujaa, na daima kwa rehema aliwaepusha walioshindwa. Kadiri baba yake Cambyses alivyokuwa akizeeka, polepole alishirikiana naye Koreshi katika serikali, ambayo alilazimika kubeba mzigo wake. Hivyo aliishi hadi alipokuwa na umri wa miaka 40. Lakini enzi ya maisha yake haikupotezwa bure; enzi mpya katika mbinu za kijeshi za Uajemi ilianza naye. Kozi ya nidhamu ilianzishwa ambayo, kwa muda mfupi, iliwafanya Waajemi kuwa askari bora zaidi katika Asia. Sanaa ya amani ilikuzwa, ustaarabu ukasonga mbele haraka, na watu hawa washenzi, watumwa, na wasio na umuhimu, chini ya fikra ya Koreshi inayobadilika, ghafla wakawa wa kutisha sana hivi kwamba wakashutumiwa na majirani zao kuwa tayari wanatamani kutawala Asia.

CYRUS NA CYAXARES: Astayages, mfalme wa Umedi, [baada ya kuondolewa madarakani na Uajemi], alikufa, na kumwachia miliki yake mwanawe, Cyaxares [ambaye tunaweza kumwita Cyaxares II], ambaye alikuwa na umri wa mwaka mmoja tu kuliko Koreshi [ambaye urafiki wa karibu na maelewano lazima yalisitawi wakati wa miaka ambayo Koreshi alikuwa katika mahakama ya Ecbatana na kuonekana kutokuendelea huko Astyages. Neriglissar, mfalme wa Babiloni, . . . alifikiri kifo cha Astyages kuwa mgogoro mzuri wa kulenga kiharusi cha kuangamiza kwa nguvu inayokua ya Media, ikatoza jeshi kubwa la watu 250,000 kutoka maeneo yenye watu wengi Magharibi mwa Eufurate, na kujiweka mbele yao. Cyaxares II akiwa ameshika hatamu za serikali hivi majuzi [yaonekana kwa kibali na baraka za Koreshi], alishtushwa kwa haki na matayarisho yao makubwa, ambayo yalitishia si tu kumnyang'anya taji na milki bali kwa ghafula kuzima matarajio yake ya kujipendekeza, Umedi wangeinuka hadi kwenye milki ya Asia [ambayo kwa wazi alifikiri kwamba ingefanywa na Uajemi]. Hata hivyo, bila kuogopeshwa na mzozo huo wa kutisha, alielekeza nguvu zake kwa haraka, pamoja na azimio la upinzani mkali, na kupeleka msaada kwa Uajemi, kwa matakwa ya wazi kwamba Koreshi awekezwe kwa amri ya wasaidizi.

Mahitaji yalikutana na utiifu wa haraka. Kutokana na njia ya pekee ambayo Koreshi alitoza jeshi lake, tunaweza kudhani kwamba ujuzi wake kamili tayari umekubali, ule mpango mkubwa wa ushindi aliutekeleza baadaye Wakati wote walipangwa, walifikia 31,000. Jeshi lililoteuliwa hivyo, linaweza kuwa na uwezo wa mafanikio makubwa.

Kichwani mwa mwili huu, Cyrus alijiunga na mjomba wake Cyaxares, tayari akijiandaa kuandamana. Kwa amri ya pamoja, walihamia kwenye mipaka ya Ashuru, baada ya Koreshi kumpunguza mfalme wa Armenia, kutoka kwa uasi, alipata kwa baba mshirika asiyeweza kusonga, na kwa mtoto, Tigranes ya kuvutia, rafiki wa kifua.

Neriglissar, mfalme wa Babiloni, akiwa amekusanya jeshi kubwa sana la askari wa miguu 200,000 na farasi 60,000, akasonga mbele kuelekea Umedi na kukutana na Wamedi na Waajemi, ambao si nusu ya hesabu yao, si mbali na mipaka ya milki hizo mbili. Vita vya jumla vilipiganwa, na Koreshi akashinda kabisa. Kwani ingawa Cyaxares alikuwa na amri sawa, lakini mwenye ujuzi mkuu wa Koreshi alidai na kupata heshima isiyogawanyika ya laureli.

Mfalme wa Babeli mwenye bahati mbaya aliuawa, . . . na kambi yake ikaachwa kwa Wamedi na Waajemi. . . Kiti cha enzi cha Babeli kilijazwa mara moja na Laborosoarchod, ambaye ukatili

wake, katika miezi michache, aliwahimiza raia wake kutafuta suluhisho la mwisho, kwa kumtoa dhabihu kwa kisasi chao. . . . Belshaza [mwana na mtawala-mwenza wa Nabonido, ambaye hakuwepo wakati mwingi, akimwachia mwanawe mzigo wa kutawala] alitawazwa badala yake. . . .

Wakati huohuo, mpango wa nguvu wa utendaji ulifuatwa na Koreshi katika kupunguza ngome za Waashuri, na kuandaa hatua kwa hatua mwendo usiozuiliwa hadi Babeli. . . . vita maarufu vya Thymbra. . . alianzisha umaarufu wake kama shujaa wa kwanza kwenye ukumbi wa michezo wa ulimwengu. Vita hivi viliamua hatima ya Asia Ndogo. Koreshi alifuatilia bahati yake: Arabia na Shamu zilianguka mbele yake kwa mafanikio, mpaka mwishowe, Babeli kuu ilisimama peke yake kwenye ukingo wa Eufrate, na kumkunja uso mshindi, akiwa na hasira kwa mafanikio yake ya zamani, na kukaidi majaribio yake ya baadaye.

Akapiga kambi mbele ya mji, na kuanza kuzingira mara kwa mara. . . . Kwa umbali fulani kutoka jiji hilo, kulikuwa na mabwawa makubwa sana, yaliyochimbwa kwa kusudi la kupokea maji yasiyohitajika ya Eufrati, na kuzuia matokeo mabaya ya mafuriko ya mara kwa mara. Mifereji kadhaa iliunda mawasiliano kati ya hifadhi hizi na mto. Kwa kufungua mifereji hii, maji yanaweza kugeuka kwa urahisi kutoka kwenye mkondo wake wa asili, kitanda cha mto kuachwa kikiwa kikavu, na njia ya bure kuelekea katikati mwa jiji kuwekwa wazi.

Sherehe za umma za Wababiloni kwa ujumla zilisherehekewa kwa ghasia za kupita kiasi, ulevi, na ufisadi, na mara nyingi ziliendelea kwa siku kadhaa bila mapumziko. Koreshi alichagua usiku uliotangulia moja ya sherehe hizi kwa ajili ya utekelezaji wa mpango wake. .

Koreshi alipokuwa akiumiliki mji huo pasipo shaka, [Mungu alikatiza unywaji na karamu ya Belshaza na mabwana na mabibi wa milki yake kwa mwandiko wa ajabu wa ukutani, uliotafsiriwa na Danieli kuwa Belshaza alipimwa katika mizani na kuonekana amepunguka, na ufalme wake ukagawanywa na kupewa Wamedi na Waajemi].

Koreshi alikuwa tayari kwenye malango ya jumba hilo. Kengele ilipigwa, na Belshaza yule mwovu, akikimbia kutoka ukumbini, akiwa na upanga mkononi, alikutana na Waajemi, na papo hapo akakatwa vipande-vipande, pamoja na watumishi wake wote. . . .

Kifo cha Belshaza. . . weka kipindi kwenye Milki ya pili ya Ashuru, BC 536. Kupunguzwa kwa Babeli kulifuatiwa na kutiishwa kwa maeneo yote ya Ashuru, na milki ya Koreshi ilipakana Kaskazini na bahari ya Caspian na Black, Mashariki na India, Kusini na Bahari ya Arabia [Ghuba ya Uajemi] na Ethiopia, na Magharibi na Lybia, Mediterania; na Archipela; kufahamu Asia Ndogo, Siria, Misri, Arabia, Ashuru, Armenia, Umedi, na Uajemi; Koreshi na Cyaxares, au, kama aitwavyo katika Maandiko, Dario Mmedi, katika muda mfupi alianzisha serikali kwa msingi usioweza kutikiswa. Waligawanya milki hiyo katika majimbo 120, kulingana na nabii huyo, na wakaweka maliwali, au magavana juu yao. . . .

CYRUS PEKE YAKE: Miaka miwili baada ya kuanguka kwa Babeli, Cyaxares, mjomba, na Cambyes, baba yake Koreshi, walikufa, na akaachwa bwana pekee wa milki mpya, 534 KK.

MAELEZO ZAIDI KUHUSU DARIUS THE MEDE

1. YOSEPHUS: ". . . lakini Babeli ilipotekea na Dario, na wakati yeye, pamoja na jamaa yake Koreshi, walipokwisha kukomesha utawala wa Wababeli, alikuwa na umri wa miaka sitini na miwili. Alikuwa mwana wa Astyages, na alikuwa na jina lingine kati ya Wagiriki." (Ant.X, 11, 4.)

2. MAELEZO YA MABADILIKO: "Nadharia ambayo imepata kuungwa mkono zaidi na wale wanaodumisha tarehe ya kale ya Danieli ni kwamba Dario Mmedi ni Cyaxares II" -- hivyo, mwana wa Astyages na mjomba wa Koreshi.

"Tunajua kwamba 'Gobaru,' au 'Oybaru' -- 'Gobryas' kwa Kigiriki -- aliteuliwa kuwa gavana na Koreshi aliposhinda Babeli, na kwamba, katika maandishi ya makaburi ya Sindschirli, Gobryas, _____ au _____, hafanani na Dario, _____." KUMBUKA: Nafasi zilizoachwa wazi hubadilishwa kwa hati ambayo haiwezi kunakiliwa na vifaa vyetu.

3. ENCYCLOPEDIA YA KIMATAIFA YA BIBLIA (iliyonukuliwa bila kutumia alama za kunukuu): Dario Mmedi (Dan.6:1; 11:1) alikuwa mwana wa Ahasuero (Xerxes) wa uzao wa Wamedi (Dan.9:1). Alipokea serikali ya Belshaza Mkaldayo baada ya kifo cha mkuu huyo (Dan.5:30-31; 6:1), na kufanywa mfalme juu ya ufalme wa Wakaldayo.

Kutoka Dan.6:28 tunaweza kudhani kuwa Dario alikuwa mfalme wakati uleule na Koreshi. Nje ya kitabu cha Danieli, hakuna Dario Mmedi kwa jina, ingawa kuna sababu nzuri za kumtambulisha na Gubaru, au Ugbaru, liwali wa Gutium, ambaye inasemwa katika Mambo ya Nyakati ya Nabunaid-Cyrus kuwa aliwekwa rasmi na Koreshi kuwa gavana wa Babiloni baada ya kutekwa kwake kutoka kwa Wakaldayo.

(a) Gubaru inawezekana ni tafsiri ya Dario. Herufi hizo hizo kali katika Kiarabu humaanisha "mfalme," "mlazimishaji," na "mzuiaji." Katika Kiebrania, asili ya mzizi humaanisha "bwana," "bibi," au "malkia": kwa Kiaramu, "mwenye nguvu," "mwenyezi."

(b) Gutium ilikuwa nchi ya kaskazini mwa Babeli na iliwezekana kabisa wakati wa Koreshi sehemu ya jimbo la Umedi.

(c) Lakini hata kama Gutium haikuwa sehemu ya Umedi wakati huo, ilikuwa ni desturi ya wafalme wa Uajemi kuwaweka Wamedi na Waajemi kuwa maliwali na kwa amri ya majeshi. Kwa hivyo Darius-Gubaru anaweza kuwa Mmedi, hata kama Gutium haikuwa sehemu ya Vyombo vya Habari.

(d) Kwa kuwa Danieli hakumwita kamwe Dario mfalme wa Umedi, ni jambo lisiloweza kwamba cheo chake au cheo chake kilikuwa kabla ya kufanywa mfalme juu ya milki ya Wakaldayo. Kwa kuwa milki ya Wakaldayo haikujumuisha ama Umedi au Uajemi, hakuna ushahidi wowote katika Kitabu cha Danieli kwamba mwandishi wake alimaanisha kuwa Dario Mmedi aliwahi kutawala [au hakutawala] juu ya Umedi au Uajemi. [Hakusema lolote kuhusu

watangulizi wake isipokuwa kwamba alikuwa Mmedi, bali aliweka wazi kwamba alikuwa mtu mashuhuri katika ushirikiano wa Wamedi na Waajemi.]

(e) Kwamba Gubaru anaitwa gavana (pihatu), na Dario Mmedi, mfalme, hakuna pingamizi kwa utambulisho wake; kwa maana katika milki za kale na za kisasa za mashariki, magavana wa majimbo na miji mara nyingi waliitwa wafalme. Zaidi ya hayo, katika lugha ya Kiaramu, hakuna neno linalofaa zaidi kuliko "mfalme" linaloweza kupatikana ili kutaja mtawala wa ufalme mdogo, au jimbo la milki hiyo.

(f) Kwamba Dario anasemekana kuwa na maliwali 120 chini yake haipingani na hili; kwa maana neno la Kiajemi "satrap" halina kikomo, sawa na neno la Kiingereza "gavana." Kando na hayo, Gubaru anasemekana kuteua pihatus chini yake. Iwapo ufalme wa Wakaldayo aliopokea ulikuwa mkubwa kama ule wa Sargoni [722-705 KK, "mfalme wa Ashuru" (Isaya20:1) angeweza kwa urahisi kuwateua 120 kati ya watawala hao wadogo; kwa maana Sargoni anataja miji na nchi 117 alizoiweka kuwa wakuu wake na magavana.

(g) Watu, mataifa, na lugha katika sura ya 6 sio pingamizi kwa utambulisho huu; kwani Babeli yenyewe kwa wakati huu ilikaliwa na Wakaldayo, Waarabu, Waaramu, na Wayahudi, na ufalme wa Wakaldayo ulikumbatia pia Waashuri, Waelami, Wafoinike na wengine ndani ya mipaka yake.

(h) Utambulisho huu unaungwa mkono zaidi na ukweli kwamba hakuna mtu mwingine anayejulikana kwa historia ambaye anaweza kumaanisha. Baadhi, kwa hakika, wamefikiri kwamba Dario Mmedi alikuwa tafakari ya siku za nyuma za Dario Hystaspis; lakini hii inafanywa kuwa haiwezekani kwa vile tabia, matendo, na himaya ya Dario Histaspis, ambayo tunajulikana sana kutokana na mnara wake wa ukumbusho na kutoka kwa wanahistoria wa Kigiriki, haifanani na kile Danieli asemacho kuhusu Dario Mmedi.

[Mwisho wa nukuu kutoka International Standard Bible Encyclopedia.]

POSTSCRIPT

Imeambatishwa ukurasa mmoja zaidi wenye chati kutoka THE ILLUSTRATED BIBLE DICTIONARY (1980), ikiwa na ufafanuzi uliorekebishwa. Zinawakilisha sana kile ambacho kingesemwa katika maelezo ya awali kama si kumbukumbu mbaya ya mojawapo ya Mihadhara ya Whelsey iliyochapishwa katika Millennia Harbinger ya Septemba 1830, kuhusu historia ya Milki ya Umedi na Uajemi.

MAELEZO YA KITAIFA KUHUSU XERXES NA AHASUERUS

Tahajia Xerxes ni jaribio la kutafsiri kwa Kigiriki, na kutoka hapo hadi Kiingereza, neno la Kiajemi Khshayarsha. Neno hilo katika Kiebrania lilichukua umbo ambalo hatimaye lilitamkwa ili kutokeza Ahashaweroshi, na kutafsiriwa kwa Kiingereza kama Ahasuero. Neno la Kiebrania, na labda la Kiajemi, linasemekana kuwa lilimaanisha "mfalme." Inaweza kutumika kama jina au

jina. Limetumika katika Kitabu cha Esta pamoja na neno lingine la Kiebrania lenye maana ya mfalme au mshauri, ili tuwe na usemi “Mfalme Ahasuero” (1;2,9,16,19; 2:1,12,16,21; 3:1,6,7,8,12; 6:2; 7:5; 8:1,7,10:1,2; 02;

Sura ya 4

Unabii - Falme Danieli Sura ya 7

1. Kama ilivyosawiriwa na Danieli: Sura hii ina ndoto na maono yanayolingana kwa umuhimu na ndoto ya Nebukadneza katika Sura ya 2, lakini ikiwa na vipengele vingine vya ziada. Katika maono ya Danieli aliona hayawani wanne ambao waliwakilisha falme nne za ulimwengu zilizofuatana, zikichukuliwa na ufalme wa milele uliopokewa mbinguni kutoka kwa “mzee wa siku” na “aliyefanana na mwana wa Adamu”. Kwa ridhaa ya pamoja hizi zinawakilisha falme zile zile zilizofananishwa na ndoto ya Nebukadneza, kuanzia Babeli na Nebukadreza kama mfalme wake. Kulingana na Danieli, ufalme huo ulitolewa kwa “Wamedi na Waajemi” (5:28), unaowakilishwa hapa na kwingineko kama ufalme mmoja wa mataifa yaliyounganishwa (ona 6:8, 12, 15; Esta 1:1-3, 14, 18-20; 10:2) - milki ya Umedi na Uajemi, ukipenda. Na ilipokwisha kutawala milki ya Babeli, Dario Mmedi alipokea ufalme (5:28; taz.11:1). Kisha ndani ya miaka michache, kulingana na historia ya kilimwengu, wakati wa mwisho alipokufa, Danieli anazungumza juu ya "utawala wa Koreshi Mwajemi" kama ifuatavyo (6:28; taz. 10:1).

2. Inavyofasiriwa na Waprotestanti Wahafidhina Dhidi ya Wakatoliki wa Kirumi na Waliberali: Mtazamo wa kimapokeo wa wafasiri wa Kiprotestanti umekuwa kwamba falme nne zilizofuatana za Sura ya 2 na 7 zilikuwa za Babeli, Umedi-Uajemi, Ugiriki (au Kimasedonia), Na milki za Kirumi, huku ufalme wa tano wa ulimwengu ukiwa ule wa Kristo, ulioanzishwa katika siku za wafalme wa Kirumi. Lakini Wakatoliki wa Kiroma na wafasiri wa kiliberali kwa sehemu kubwa wamewaona Wamedi na Waajemi kuwa milki mbili badala ya moja, hivyo kufanya Milki ya Ugiriki kuwa ya nne, na Israeli kuwa ya tano. Wakatoliki wa Kirumi wanafanya hivyo kimsingi kupinga tafsiri ya kimapokeo ya Kiprotestanti kwamba “pembe ndogo” ya mnyama wa nne (7:8,19-26) inawakilisha Upapa na uhusiano wake na Ufalme wa Kirumi. Na wafasiri huria wasio Wakatoliki hufanya hivyo kwa sababu ya kutokuamini katika utabiri wa ubashiri, ambao wangelazimika kuukubali ikiwa wangekubali milki ya dunia ya nne ya Sura ya 2 na 7 kuwa ile ya Rumi. Kwa maana Ufalme wa Kirumi haukumfuata Mgiriki hadi karne ya kwanza KK, kwa kutiishwa kwa Shamu mwaka 63 KK na Misri mwaka 30 KK, na wanabishana kwamba Kitabu cha Danieli kiliandikwa katika karne ya pili KK.

3. Ufafanuzi wa Kiliberali na Wakatoliki Usio na Uendelevu na Usio na Athari: Kufanya Ugiriki badala ya himaya ya Kirumi kuwa ya nne iliyokusudiwa na Danieli kwa vyovyote hakutatui tatizo kwa Wakatoliki na waliberali. Kwa maana Danieli anafafanua milki tatu tu za ulimwengu, si nne, zitakazofuata za Wababiloni, ilhali historia ya kilimwengu huonyesha wazi kwamba Mroma pia alikuwa milki ya ulimwengu, na ya mwisho kurithi ile ya Wababiloni.

Pia, wakati wa kuwepo kwa ufalme wa nne wa ulimwengu uliofuatana, Mungu wa mbinguni alipaswa kusimamisha ufalme wa ulimwengu wote mzima ambao haungeharibiwa au

kuchukuliwa na watu wengine (2:34-35; 44-45; 7:13-14,27). Hili la waliberali na Wakatoliki wangepanya ufalme wa Israeli. Lakini hilo halikuanzishwa katika siku za wafalme wa Ugiriki. Ilikuwa imeanzishwa pale Sinai katika karne ya 15 KK, na ilifikia mwisho mwaka wa 70 BK kwa kuharibiwa kwa Yerusalemu na majeshi ya Rumi, katika siku za wafalme au wafalme wa Kirumi. Na tukizingatia mwanzo wake ulikuwa katika karne ya 2 KK wakati Yuda Maccabeus na wafuasi wake walipopata uhuru wake kutoka kwa sehemu ya Washami ya milki ya Ugiriki, kama wafanyavyo wafasiri waliotajwa hapo juu, bado ilifikia mwisho katika 70 AD, na haikuwa ya milele. Wala haujawahi kuwa ufalme wa ulimwengu wote.

Zaidi ya hayo, tukiufikiria ufalme wa tano wa ulimwengu unaofuatana kuwa wa Kristo wa Israeli wa kiroho, kama inavyopaswa kuwa --sio wa ulimwengu huu (Yohana 18:36) -- haukuanzishwa hadi siku za wafalme wa Kirumi. Kwa maana Yohana Mbatizaji na Yesu na wanafunzi wake, kabla ya kifo cha Yesu, walihubiri kama “imekaribia” (Mt.3:2; 4:17’ 10:7) au “imekaribia kwenu” (Luka 10:7, 11). Takriban miezi sita kabla ya kusulubishwa na kufufuka kwake, Yesu alisema kwamba “kuna baadhi ya hao wasimamao karibu, ambao hawataonja mauti kamwe, hata wauone ufalme wa Mungu ukija kwa nguvu” (Marko 9:1). Kisha, baada ya kufufuka kwake, aliwahakikishia mitume wake kwamba “mtapokea nguvu, akiisha kuwajilia juu yenu Roho Mtakatifu” (Mdo. 1:8), ambamo alikuwa amesema “wangepatizwa siku si nyingi tangu sasa” (Mst.5). Na, siku ya Pentekoste, siku kumi baada ya kupaa kwake mbinguni, “wote wakajazwa Roho Mtakatifu, wakaanza kusema kwa lugha nyingine, kama Roho alivyowajalia kutamka” (Matendo 2:1-4). Nguvu za Roho ziliendelea kudhihirika kwa “maajabu na ishara nyingi [zilizofanywa] na mitume” (Mst.43).

Zaidi ya hayo, mama ya Yesu alikuwa ameambiwa kabla ya kuzaliwa kwake, kwamba “yeye atakuwa mkuu, ataitwa Mwana wa Aliye Juu Zaidi, na Bwana Mungu atampa kiti cha enzi cha Daudi, baba yake, naye ataimiliki nyumba ya Yakobo [Israeli] hata milele, na ufalme wake hautakuwa na mwisho.” — Luka 1:32-33 . Na siku ya Pentekoste, kwa uvuvio wa Roho Mtakatifu, ilihubiriwa kwamba alikuwa amefufuliwa kutoka kwa wafu na kupaa mbinguni kuketi juu ya kiti cha enzi cha Daudi (Matendo 2:22-36) -- yaani, kutawala juu ya watu wa Mungu, Israeli wa kiroho, kwa ajili ya Mungu, kama vile Daudi alivyokuwa amefanya katika kutawala Israeli wa kimwili. Baada ya hapo, “watakatifu na ndugu waaminifu katika Kristo” walisemekana kuwa wamekombolewa kutoka katika nguvu za giza na “kuhamishwa . . . na kuingia katika ufalme wa Mwana wa pendo lake [Mungu]” (Wakolosai 1:2, 13). Na Yohana alipoandika Ufunuo karibu na mwisho wa karne ya kwanza ya Kikristo, aliwaambia wasomaji wake Wakristo, “Mimi Yohana, [ni] ndugu yenu na mshiriki pamoja nanyi katika dhiki na ufalme na saburi katika Yesu” (1:9). Kwa maneno mengine, ufalme wa Kristo ulikuwepo na uliundwa na wale waliokuwa “ndani ya Yesu” -- yaani, wale walio katika ushirika na watiifu kwake. Na haya yote yalikuwa wakati wa wafalme wa Kirumi, sio wafalme wa Ugiriki.

4. Hitimisho na Athari: Kwa hiyo, inaonekana kuwa ni jambo lisiloepukika kwamba Ufalme wa Kirumi ulikuwa ufalme wa nne wa Danieli 2 na 7, wakati wa kuwepo kwake ambapo Mungu wa mbinguni angesimamisha ufalme wa ulimwengu wote na wa milele. “Katika siku za wafalme hao [Warumi], Mungu wa mbinguni atausimamisha ufalme ambao hautaangamizwa milele, wala watu wengine hawataachiwa enzi yake; Na hii inahusisha maana kuhusu migawanyiko na

"pembe kumi" na "pembe ndogo" nyingine ya mnyama wa nne au ufalme, ikiwa tunaweza kuzitambua kwa uhakika au la.

5. Migawanyiko ya Ufalme wa Nne: Katika Danieli 2, ufalme wa nne uliwakilishwa na miguu na miguu (inawezekana miwili) na vidole vya miguu (inawezekana kumi) vya sanamu ambayo Nebukadneza aliiota. Hizi bila shaka ziliwakilisha mgawanyiko wa Dola ya Kirumi katika milki yake ya mashariki na magharibi, yenye falme "kumi" au majimbo. Katika Danieli 7, ufalme wa nne unawakilishwa kama mnyama mwenye pembe kumi (mst.7,20, 24), ambao wanasemwa kuwa 'wafalme kumi' (na, bila shaka, mamlaka zao) wanaotoka au kutoka ndani na kuelezewa kuwa ni sehemu ya ufalme huo (mst.24). Na katika Ufunuo 17, tunaonekana tena kuwa na Rumi ya Kifalme iliyowakilishwa kama mnyama mwenye "pembe kumi" (vs.3, 12, 16). Hawa waliwakilisha wafalme kumi ambao wakati Ufunuo ulipoandikwa walikuwa bado hawajapokea falme zao, lakini wangewapokea kwa wakati wa kutawala pamoja na yule mnyama na kama sehemu ya ufalme wake au milki yake kwa muda mfupi iliyoelezewa kuwa "saa moja" (mst.12-17), kabla ya kuharibiwa kwa milki hiyo.

6. Utambulisho wa "Pembe Kumi": Nambari 'kumi' inaweza isikusudie kumi haswa, lakini inaweza kuwa nambari ya duara inayoashiria nambari zote zisizojulikana lakini nzuri. Na miongoni mwa wale wanaodhania kuwa kumi hakika inakusudiwa hakuna kauli moja juu ya nani anayeifanya. Hiyo ni kweli kwa wale wanaoshikilia, tunaamini kimakosa, Wagiriki kuwa ufalme wa nne. Kwa mfano, Calumet anawataja wafalme mmoja-mmoja kama: (1) Seleucus Nicator, (2) Antiochus Soter, (3) Antiochus Theos, (4) Antiochus Callinicus, (5) Seleucus Ceraunus, (6) Antioko Mkuu, (7) Seleucus Philopater, kaka ya Antioko Epifaneni na Msyria, (8) alikuwa na Laiphane na M. waliokabidhiwa, (9) Antigone, na (10) mwana wa mwisho, Demetrio, aliyekuwa na majimbo hayo, akiwa na vyeo vya wafalme. Wengine wanamwacha Demetrio, na kuanza na Aleksanda Mkuu, au kufanya tofauti nyingine. Na zote zina mchanganyiko wa watangulizi na wa zama hizi, ambapo maandiko yanaonekana kuwafanya wote kuwa wa wakati mmoja.

Kuna ukosefu sawa wa umoja kati ya wale wanaozingatia, tunaamini kwa usahihi, Ufalme wa Kirumi kuwa ufalme wa nne wa Danieli 2 na 7. Adam Clarke, kwa mfano, anasema "wanahesabiwa hivyo:" (1) Seneti ya Kirumi, (2) Wagiriki, huko Ravenna, (3) Lombards, huko Lombardy, (4) The Huns, 5, Thes, Hungaria, Alemania, Alemaniam, Ujerumani, Franklin, Hungary. Ufaransa, (7) Burgundians, katika Burgundy, (8) Saracens, katika Afrika na sehemu ya Hispania, (9) Goths, katika sehemu nyingine za Hispania, na (10) Saxon, katika Uingereza. Utangulizi mkuu wa Horne wa Utafiti Muhimu na Ujuzi wa Maandiko Matakatifu (1889) hutoa orodha tano za wasomi wengi mashuhuri, hakuna mbili ambazo zinafanana kabisa ingawa zote zina baadhi zinazofanana.

Na Uchambuzi wa Kibiblia wa Straub (1935), wenye sifa kubwa kwa ujumla, unaorodhesha yafuatayo yenye tofauti nyingi zaidi na tarehe zilizoambatishwa: (1) The Franks, AD 360-749; (2) Ostro-Goths, AD 385-523; (3)

Visi-Goths, AD 398-419; (4) Vandals, AD 429-533; (5) Burgundians, AD 419-534; (6) Saxons, 449-457 BK; (7) Suevi, AD 409-585; (8) Gepidi, AD 453-566; (9) Lombards, AD 568-774; na (10) Dola ya Mashariki, AD 595-1453.

Kwa nini Straub ina Dola ya Mashariki iliyoanza mnamo AD 595, haionekani. Lakini inaweza kuwa kosa la uchapaji, na AD 395 iliyokusudiwa. Kwa tarehe hiyo, pamoja na kifo cha Mtawala Theodosius, mrithi wa tano wa Konstantino Mkuu, Milki ya Roma iligawanywa kati ya wanawe wawili, Arcadius na Honorius - Arcadius akipewa nusu ya mashariki na mji mkuu wake huko Constantinople na Honorius akipewa nusu ya magharibi na mji mkuu wake huko Roma. Milki ya Kirumi ya Magharibi ilifikia mwisho mnamo AD 496. Lakini Milki ya Mashariki, au Milki ya Roma ya Mashariki, ambayo pia iliitwa Milki ya Byzantine, ilidumu hadi kuanguka kwa Constantinople kwa Waturuki mnamo AD 1453.

Ilikuwa kuitwa Milki ya Byzantium kutoka mji wa Kigiriki wa Byzantium kwenye Mlango-Bahari wa Bosphorus unaotenganisha Ulaya na Asia, uliojengwa upya, ukaimarishwa, na kuitwa jina jipya na Konstantino, aliyeuia Roma Mpya na kuufanya mji mkuu wa Milki yote ya Kirumi, ambayo ilibakia hadi mgawanyiko uliotajwa hapo juu wa ufalme huo. Baada ya mgawanyiko huo sheria ya Kirumi na mapokeo mengi ya kale ya Kirumi yaliendelea katika Mashariki, ingawa Kilatini upesi kilichukua nafasi kwa Kigiriki kama lugha maarufu, na maisha na sanaa ikawa ya mashariki zaidi na zaidi katika sauti. Kanisa pia lilizidi kuwa tofauti zaidi na zaidi katika Mashariki na Magharibi, na kusababisha mafarakano mengi na hatimaye, mapumziko rasmi na kutengwa katika AD 1054 ambayo imeendelea tangu wakati huo.

Jambo la msingi, hata hivyo, kwa kurejelea wafalme "kumi" au falme inaonekana kuwa hatuwezi kujua kwa hakika ni nani au ni nini, ikiwa nambari ni halisi na ya uhakika badala ya ishara. Sio tu kwamba mipangilio maalum ambayo wanaume wamekuja nayo haikubaliani na kila mmoja, hakuna hata mmoja wao anayeonekana kukidhi mahitaji yote ya maandiko.

Katika Danieli na Ufunuo zote mbili, wao ni sehemu na sehemu ya Milki ya Kirumi kabla ya kuvunjwa kwayo, na wote wanajiunga katika kufanya vita dhidi ya "watakatifu" (Danieli) na "Mwana-Kondoo," "Bwana wa mabwana, na Mfalme wa wafalme" na wale 'pamoja naye' (Ufunuo). Na katika Ufunuo, sio tu kwamba Mwana-Kondoo na wale waliokuwa pamoja naye waliwashinda, bali wao, kwa upande wao, walikuja kuuchukia mji huo kahaba (Rumi ya Kipagani) na kuufanya kuwa ukiwa kama chombo kifisadi na kiteshi -- kwa hiyo, ikionekana kuwakilisha tawala ambazo zilikuja kuwa za Kikristo na kusaidia kutiisha upagani katika milki hiyo kabla ya ile ya mwisho kuporomoka. Na katika Danieli, utawala ulihamishwa kutoka kwa maadui wa watakatifu kwenda kwa watakatifu wenyewe, kama ilivyokuwa katika Milki ya Rumi wakati Ukristo uliposhinda upagani. Kwa hivyo, ambapo Danieli na Ufunuo hutofautiana kidogo kwa undani, wao huongeza tu badala ya kupingana.

Katika Ufunuo, "kumi" walikuwa awali sehemu ya "mnyama" kwa "saa moja" kabla ya kwenda "katika upotevu" na wakati alikuwa bado kushiriki katika vita dhidi ya watakatifu. Lakini Walombard, waliotajwa katika takriban orodha zote zilizotajwa hapo juu, walikuja kuwa ufalme, kulingana na Straub, mnamo 568 BK na kuendelea hadi AD 774, tarehe ya mwanzo ambayo

ilikuwa baada ya kuanguka kwa sehemu ya magharibi ya ufalme mnamo AD 496. Na ilikuwa bado muda mrefu zaidi baada ya ufalme kukoma katika karne ya nne ya watesi wa 30 BK (Wakristo 30). Kwa hakika, tarehe za mwanzo za "kumi" zote kama zilivyoorodheshwa na Straub [BK 360, 385, 398, 429, 419, 449, 409, 453, 568, na 595] zimechelewa sana kuhusika katika mateso ya kifalme ya Dola ya Kirumi) isipokuwa kwa juhudi za uasi wa Julian, AD. 361-63, ambayo Wafrank pekee, AD 360-749, wangeweza kushiriki lakini hawakushiriki, hadi sasa tuna rekodi yoyote). Zaidi ya hayo, "Ufalme wa Mashariki" kama hivyo, ambao ulianza rasmi na watawala tofauti mnamo 395 BK, haukuwa mtesi wa Wakristo, lakini rafiki na mlinzi wao badala yake.

Hatimaye, pamoja na kutojihusisha na mateso ya kifalme, wale kumi wote kama walioorodheshwa na Straub (ambaye ni zaidi ya nusu iliyonakiliwa katika orodha nyingine) walikuja kuwepo -- isipokuwa Walombard na Milki ya Mashariki (ya Walombard tu, ikiwa tarehe ya mwanzo ya Straub ya Milki ya Mashariki itarekebisha) -- kabla ya Milki ya Magharibi haijafika mwisho wa 30 BK hadi 4 BK. Miaka 116 hadi 23 kabla ya kuanguka kwake. Sasa -- ikiwa siku moja ni mwaka mmoja, kama inavyohesabiwa mara nyingi -- saa moja kila mmoja wa hawa alikuwa na mamlaka na mnyama ingekuwa ama 1/12 au 1/24 ya siku - kwa hiyo, mwezi mmoja au mwezi 1/2! -- jambo ambalo linaonekana kuwa la kipuuzi sana, si kwa sababu ya ufupi tu, bali hasa kwa sababu ya urefu usio wa kawaida wa kukaa pamoja na yule mnyama ikilinganishwa na usawa wa mamlaka yao mafupi pamoja naye. Ingeonekana, kwa hiyo, kwamba "saa moja" lazima iwe ishara ya wakati mfupi lakini usio na kipimo. Na, ikiwa ni hivyo, haiyumkiniki kwamba "pembe kumi" vile vile ni ishara badala ya wafalme au falme kumi zinazotambulika. Hili lingesababisha hitilafu katika orodha za wanazuoni mashuhuri wanaojaribu kuzitoa kwa usahihi, iwe ni wahafidhina au huria katika theolojia yao.

7. Ie "Pembe Ndogo" ya Ufalme wa Nne: iliyoletwa katika Danieli 7:8, inasemekana kwamba alitokea kati ya zile pembe kumi, ambazo mbele yake pembe tatu kati ya zile za kwanza ziling'olewa na mizizi yake." Kisha anafanuliwa kuwa akifanya vita na "watakatifu" na kuwashinda -- "mpaka yule mzee wa siku akaja, na hukumu ikatolewa kwa Aliye Juu Zaidi, watakatifu na watakatifu" (Mst.20-22).

Na katika mstari wa 24-27, anasemwa kuwa atawashusha wafalme watatu, wakinena maneno dhidi yake Aliye juu, kuwachokoza watakatifu wake Aliye juu, na kufikiria kubadili majira na sheria -- na kuruhusiwa kufanya hivyo kwa "wakati na nyakati na nusu wakati" (kwa ujumla inachukuliwa kuwa miaka 3 1/2) -- ambayo baada ya hayo mamlaka yake na ufalme wake, na ufalme wote chini ya utawala wake, na utawala wake mkuu utaondolewa. mbinguni, watapeleka watu wa watakatifu wake Aliye Juu."

"Wakati, na nyakati, na nusu wakati" (Mst.25) inatokea tena katika 12:6, na katika zote mbili, inaelezea kipindi ambacho watakatifu au watu wa Mungu wanapigwa vita. Inatokea tena katika Ufunuo 12:14, ikiwezekana iliyokopwa kutoka katika istilahi za Danieli, na ni sawa na "siku elfu na mia mbili sitini" katika mst. 6 na katika 11:3, na hadi "miezi arobaini na miwili" katika 11:28 na 13:5 -- sawa na miaka 3 1/2 ya mateso makubwa ya Mungu -- na wakati wa mateso makubwa ya Mungu. Katika Ufunuo, inaonekana kulinganishwa "miaka elfu" ya Sura ya 20:1-6 wakati

watakatifu wako huru na mateso ya kimataifa na ya kimataifa, tabia iliyotangulia na kwa muda mfupi baada ya ": miaka elfu." Iwapo mfumo wa tafsiri wa mwaka kwa siku utatumika katika matukio yote mawili, miaka 3 1/2 ya kinabii ingewakilisha miaka 1,260 ya kalenda na miaka elfu ya kinabii ingewakilisha miaka 360,000 ya kalenda. Lakini huenda zote mbili ni za mfano badala ya kuwa halisi, huku moja ikiwakilisha kipindi kifupi kisicho na kikomo cha wakati na ile nyingine ni kipindi cha wakati kisichojulikana lakini kirefu zaidi.

Wafasiri wa kiliberali na Wakatoliki wanatumia miaka 3 1/2 katika Danieli 7 hadi kipindi ambacho Antiochus Epiphanes alipigana na Israeli na kujaribu kukomesha Uyahudi, na kufanya, kama wafanyavyo, mnyama wa nne wa sura hiyo kuwa milki ya Ugiriki, na Antioko Epifania kuwa "pembe ndogo," akiingia mamlakani baada ya kuondokana na madai kadhaa ya wapinzani. Na zile "pembe tatu kati ya zile za kwanza" zilizong'olewa mbele yake (mst.8), zinazoelezewa kuwa "wafalme watatu" waliowekwa chini naye (mst.24), wanafikiriwa na baadhi ya wafasiri walio hapo juu kuwa (1) ndugu yake, Seleucus IV, ambaye aliuawa, (2) mwana wa Seleucus IV, Demetrius I Soter, na (3) mwana wa Seleucus wa Possius, na (3) njama Seleucus aliuawa kwa nia ya kumweka mwanawe mdogo kwenye kiti cha enzi na yeye mwenyewe kama mtawala -- lakini aliuawa na Antiochus Epiphanes, ambaye alikalia kiti cha enzi mwenyewe na anashukiwa kupanga matukio yote yaliyopelekea kutawazwa kwake. Mara ya kwanza walidhani, tafsiri hiyo ingeonekana kuwa yenye kusadikika ikiwa Antioko Epifane alihusishwa na mnyama wa nne badala ya mnyama wa tatu na ufalme. Katika wazo la pili, hata hivyo, zile pembe kumi zinawakilishwa katika ono hilo kuwa za wakati mmoja, ambapo katika tafsiri za kiliberali na za Kikatoliki, kwa kadiri kubwa zinafuatana.

Kuhusu wafasiri wa Kiprotestanti, wengi wao wanashikilia kwamba mnyama wa nne na ufalme wa Danieli 7 unawakilisha ufalme wa Kirumi na ni sawa na mnyama wa Ufunuo 13:1-10 na sura ya 17, ambaye vile vile alikuwa na pembe kumi, wameshikilia kimapokeo na maarufu (lakini si kwa kauli moja) kwamba "pembe ndogo" ya Danieli 7 inawakilisha Upapa. Hata hivyo kati ya wale wanaofanya hivyo, hakuna umoja kuhusu ni migawanyiko gani ya ufalme wa Kirumi inawakilishwa na pembe tatu ambazo Upapa "uliweka chini." Kwa mfano, Straub anasema "Ostro-goths, Vandals, na Burgundians, kwa sababu walikuwa Arian katika imani." Lakini Adam Clarke asema: "Hawa pengine walikuwa, 1. Earchate ya Ravenna. 2. Ufalme wa Lombard. Na, 3. Jimbo la Roma."

Kisha Clarke anaeleza kama ifuatavyo: "Ya kwanza ilitolewa kwa Papa, Stephen II, na Pepin, mfalme wa Ufaransa, AD 755; na hii ilijumuisha wakuu wa muda wa papa. Ya pili ilitolewa kwa Mtakatifu Petro na Charlemagne, mwaka wa 774. Ya tatu, hali ya Roma, ilikabidhiwa kwa papa, wote katika kiroho, Lewis na kuthibitishwa kwake kimwili."

(KUMBUKA: Huyu wa mwisho pia anajulikana kama Louis I au Louis the Pious, son, and strikt (AD 814-48) wa Charlemagne kama mfalme wa Magharibi. Charlemagne alikuwa mfalme wa Carolingian wa Franks, 714-814, lakini alitawazwa na Papa Leo III Siku ya Krismasi, 800, kama mfalme msaidizi, na pia alikuwa mlinzi wa Kaisari wa Magharibi. Magharibi iliwakilisha sehemu yote ya magharibi ya ufalme wa Kirumi kabla ya kugawanywa kati ya Mashariki na Magharibi.

Tafsiri nyingine, iliyotolewa katika Ufafanuzi wa Mimbari inayoheshimika sana, inazifanya pembe kumi kuwa "magistries" kumi za Jamhuri ya Kirumi, na mfalme wa Milki ya Kirumi iliyofuata Jamhuri kuwa "pembe ndogo" iliyokua kubwa, ambayo mbele yake pembe tatu kati ya za kwanza "ziling'olewa" au "zilizowekwa chini." Muhtasari wa maelezo yake ni kama ifuatavyo: Kwa vile umuhimu wa msingi wa "pembe" ni nguvu, suluhu inayowezekana zaidi inaonekana kuwa kuchukua pembe 'kumi' kama mahakimu wa Republican Rome. Hawa walikuwa, takribani kusema, kumi -- balozi wawili, awali praetors wawili, censors wawili, na mahakama nne. Mamlaka ya kifalme haikujulikana kabisa kwa katiba ya Kirumi; lakini, ikija baada ya nyingine, ilinyonya uwezo wa watatu kati ya mahakimu hawa -- tawimto, praetorial, na censorial. Maelezo haya yanaonekana kutoendana, hata hivyo, kwa kuwa yanahama kutoka kwa mahakimu binafsi hadi kwenye kategoria zao; na, kama kundi la watawala lilikuwa na mahakimu wanne, praetorian wa mbili, na censorial wa mbili, hiyo inafanya jumla ya nane badala ya magistries tatu kufyonzwa!

Augustus (27 KK-14 BK), mjukuu wa Julius Caesar, ambaye aliwezesha ufalme huo kwa kuwa dikteta wa maisha mapema mwaka wa 44 KK, na kuuawa tu, hata hivyo, Machi 15 mwaka huo kama matokeo, na hakukuwa na mfalme aliyetambuliwa hadi miaka 17 baadaye na kutawazwa kwa Augustus katika 27 BC, kama ilivyoonyeshwa tayari; kisha Tiberio (mwaka 14-37 BK), Caligula (37-41), Claudius (41-54), na Nero (54-68). Kulifuata pambano fupi kabla ya Vespasian kuwa maliki, huku majenerali Galba, Otho, na Vitellius kila mmoja akiwekwa rasmi na majeshi yake. Galba alijiuzulu miezi michache (68-69) na kuuawa; Otho (69, Januari-Aprili), na kuchukua maisha yake mwenyewe; Vitellius kwa ufupi (69) -- watatu wakitawala jumla ya takriban miezi 18 pekee. Vespasian alikuwa amemtambua Vitellius na Otho, lakini mnamo AD, 68 askari wake mwenyewe walimtangaza kuwa mfalme. Wakirudi kutoka Mashariki, jeshi lake na lile la Vitellius lilipigana na la pili likauawa, na Vespasian akakubaliwa kuwa maliki. Lakini alikuwa ameweka pembe moja tu, sio tatu -- hakuna hata mmoja kati yao anayehesabiwa na wanahistoria wengi, kwa sababu walikuwa wadanganyifu badala ya watawala wa kweli na vile vile walikuwa wa enzi zisizo na maana. Hata hivyo, tukiwahesabu, kulikuwa na wafalme wanane tu kabla ya Vespasian (waliotawala mfululizo, hata hivyo, badala ya wakati mmoja) -- na kama Julius Caesar angehesabiwa, walikuwa bado tisa. Kwa hiyo, Vespasian hawezi kuwa pembe ya kumi na moja inayoweka chini "pembe tatu kati ya zile za kwanza" za Danieli 7:8. Zaidi ya hayo, hadi Domitian (mwaka 81-96 BK) tunapokuwa na mnyama mkubwa kama "pembe ndogo" iliyoelezewa na Danieli, na hata yeye hakuwaweka chini watangulizi watatu. Kwa hivyo, hakuna chochote kuhusu tafsiri hii kinacholingana na uwakilishi wa kinabii.

Matokeo ya hayo yote ni kwamba inaonekana hatuwezi kujua kwa hakika utambulisho kamili wa ama pembe kumi au "pembe ndogo", kama hiyo ilikusudiwa. ukweli kwamba hakuwa na chimbuko lake hadi wakati fulani baada ya kuanguka kwa Rumi mnamo AD 476, na akaibuka zaidi juu ya magofu ya milki ya magharibi - wakati fulani baada ya "pembe kumi" zote kuwa na mamlaka na kama sehemu ya "mnyama" kwa "saa," akipigana na watakatifu na kisha kugeuka dhidi ya jiji la kahaba la Roma ya Kipagani na kwa dhahiri kwa ushirikina wa Ukristo. na vivyo hivyo baada ya "mnyama" wa kifalme wa Rumi kwenda "katika uharibifu," yote kama ilivyotabiriwa katika Ufunuo 17 .

KUMBUKA: Adam Clarke anasema, "Kwa yeyote yule [pembe ndogo ya mstari wa 24-26] haiwezi kutumika vizuri au kikamilifu kama kwa mapapa wa Rumi." Na tena: "Ikiwa mamlaka ya upapa, kama pembe au nguvu ya muda, inakusudiwa hapa, ambayo ina uwezekano mkubwa, (na tunajua kwamba mamlaka hiyo ilitolewa mwaka wa 755 kwa Papa Stephen II, na Pepin, mfalme wa Ufaransa,) kuhesabu miaka elfu moja na mia mbili na sitini kutoka hapo, tunaletwa hadi AD 2015." Ingawa anasema, "Sisisitizi wala kuhitimisha tarehe hizi," anazitolea dokezo la kufaa katika maoni yake kwenye 8:14, kama itakavyoonekana tena baadaye.

Sura ya 5

Unabii - Falme Danieli Sura ya 8

1. Kuwakilishwa na Kondoo Mume na Mbuzi: Hawa walionekana na Danieli katika maono yake ya pili, yaliyofafanuliwa katika Mistari 1-8, na kutambuliwa katika Mistari 15-25.

"Yule kondoo mume . . . alikuwa na pembe mbili: na pembe hizo mbili zilikuwa ndefu, lakini moja ilikuwa ndefu kuliko nyingine, na ile ya juu zaidi ilizuka mwisho. "Yule beberu alikuja kutoka magharibi ... na ... alikuwa na pembe mashuhuri kati ya macho yake." "Na alipokuwa na nguvu, ile pembe kubwa ikavunjika, na badala yake zikazuka pembe nne mashuhuri kuelekea pepo nne za mbinguni."

"Yule kondoo mume uliyemwona, mwenye pembe mbili, hao ndio wafalme wa Umedi na Uajemi. Na beberu mwenye rangi nyekundu ni mfalme wa Uyunani; na ile pembe kubwa iliyo katikati ya macho yake ndiye mfalme wa kwanza. Na ile iliyovunjika, mahali ziliposimama nne, falme nne zitasimama katika taifa hilo, lakini si kwa uwezo wake."

Inaweza kuonekana kwamba hawa ni sawa na hayawani wa pili na wa tatu na falme za ndoto ya kwanza ya Danieli, katika Sura ya 7. Katika sura hii, wafalme wa Umedi na Waajemi hawawakilishi falme mbili, bali ufalme mmoja wa pande mbili, kinyume na wafasiri wa kiliberali na Wakatoliki wa Kiroma, na kupatana na maandiko mengine ambayo uangalifu umeitwa. Hii ina maana, basi, kwamba mnyama wa nne wa Sura ya 7 na miguu na nyayo na vidole vya sanamu ya ndoto ya Nebukadneza katika Sura ya 2, kwa hakika aliwakilisha, si Wagiriki, bali milki ya Kirumi.

Pembe mbili za kondoo mume zinawakilisha mamlaka ya Wamedi na Waajemi, mtawalia. Mwanzoni, Wamedi walikuwa wakuu, na baadaye Waajemi.

"Pembe moja mashuhuri" ya beberu ilikuwa mfalme wa kwanza wa milki ya Ugiriki, ambaye alikuwa Aleksanda Mkuu. Ilivunjwa kwa kifo cha Aleksanda mwaka wa 323 KK "Pembe nne mashuhuri" zilizotokea badala yake zinawakilisha migawanyiko ya ufalme wake baada ya kifo chake kati ya majemadari wake wanne. Wenye nguvu zaidi kati yao walikuwa Ptolemy, ambaye Misri ilipewa, na Seleuko wa Kwanza, ambaye Shamu na Mashariki yote zilikuja kuwa milki yake.

2. "Pembe Ndogo" ya Mbuzi Imetambulishwa: "Katika mojawapo ya hizo [kutoka kwa mojawapo ya pembe nne zilizo juu] ilitokea pembe ndogo, iliyozidi kuwa kubwa sana, kuelekea kusini, na kuelekea mashariki, na kuelekea nchi ya utukufu" (Mst.9). Maelezo yake na uharibifu wake yanaendelea kupitia mst.14, na maelezo zaidi katika mstari wa 23-27, yakianza hivi: "Na katika siku za mwisho za ufalme wao, wakosaji watakapotimia, mfalme mwenye uso mkali, afahamuye maneno ya giza, atasimama. Na uwezo wake utakuwa mkuu, lakini si kwa uwezo wake mwenyewe; watu."

Kwa ridhaa moja, marejeo yanamhusu Antioko Epiphanes, mjukuu wa kitukuu wa Seleuko wa Kwanza, mfalme wa Shamu na Mashariki. Alitafuta kuiunganisha Misri na bado Mashariki zaidi kwa utawala wake, na Palestina pia, kwa juhudi maalum ya kuharibu Uyahudi na kuanzisha upagani katika mwisho. Ukiwa wake wa Nchi Takatifu na patakatifu pake umeelezewa kihistoria katika sura sita za kwanza za 1 Maccabees na katika Josephus, Wars of the Jews, Kitabu I, 1:1-4.

Wakati tangu kuchafuliwa kwa patakatifu hadi kutakaswa kwake ilikuwa ni "asubuhi na jioni elfu mbili na mia tatu" (mst.14, 26). Hii inaweza kumaanisha asubuhi 2,300 pamoja na jioni 2,300, kwa hiyo siku 2,300; au inaweza kumaanisha jumla ya asubuhi na jioni, kwa hiyo siku 1,150 -- jioni na asubuhi sawa na siku moja, kama katika Mwanzo 1. Mwisho huo unapendelewa na kumbukumbu za kihistoria. Josephus alisema juu ya Antioko Epiphanes, "Pia aliharibu hekalu, na akasimamisha zoea la kudumu la kutoa dhabihu ya kila siku ya upatanisho kwa miaka mitatu na miezi sita" (Wars, 1, 1:1), -- ambayo inaweza kuwa "idadi ya pande zote" kwa siku 1,150, au miaka mitatu, miezi miwili, na siku kumi tangu ilikuwa zaidi ya miaka mitatu. Pia, kulingana na 1 Wamakabayo (sura ya 1 na 4), ilikuwa ni zaidi ya miaka mitatu tu tangu wakati ambapo madhabahu ya kipagani ilijengwa katika hekalu la Yerusalemu hadi Judas Maccabeus, mzalendo na kiongozi wa waasi wa Kiyahudi, alipoweza kuingia Yerusalemu, kusafisha patakatifu, na kurudisha ibada halali na ya kawaida ya Kiyahudi, huku Antiochus alipokuwa katika Misheni ya Mashariki na kufa baada ya muda mfupi wa kusikilizwa kwa Epiphanes. ya unyonyaji wa Yuda Maccabeus.

Ikumbukwe kwamba "pembe ndogo" ya sura iliyotangulia haiwezi kuwa "pembe ndogo" ya sura hii. Miongoni mwa mambo mengine, yule wa kwanza alitokea kati ya zile pembe kumi za mnyama wa nne, ambaye aliwakilisha milki ya Kirumi, na yule wa pili alichipuka katika mojawapo ya pembe nne za mnyama wa pili wa sura hii, ambaye anawakilisha milki ya Ugiriki na ni sawa na mnyama wa tatu wa sura iliyotangulia. Milki ya Kirumi ilikuwa na falme kumi zilizofuatana. Milki ya Ugiriki iligawanywa katika nne. Ilikuwa ni katika sehemu ya mwisho ya historia ya wale wanne ambapo Antioko Epifane alikuja kutokea (8:23) -- yapata 175 KK -- miaka 148 baada ya kifo cha Aleksanda Mkuu mwaka 323 KK, na miaka 137 kabla ya sehemu ya mwisho ya ufalme wake (Misri) kutekwa na Warumi katika mwaka wa 30 mwaka wa 603 KK baada ya kifo cha Aleksanda. Epiphanes).

KUMBUKA: Akirejea tena kwa Adam Clarke, anatoa maoni yafuatayo juu ya Mstari wa 14: "Ingawa kihalisi, itakuwa jioni na asubuhi elfu mbili na mia tatu, hata hivyo nadhani siku ya kinabii inapaswa kueleweka hapa, kama katika sehemu nyingine za nabii huyu, na lazima kuashiria miaka mingi sana. Ikiwa tunatazamia miaka hii kutoka kwa maono ya beberu, (uvamizi

wa Alexander, miaka mia tatu BC na 34,000 hii ilikuwa Asia, 3400). kuanzia wakati huo hadi AD 1996, . Hivyo ingeonekana kwamba anaelekea kuamini utakaso wa patakatifu unahusishwa na upotevu wa mamlaka ya muda na upapa. Hii haikusudiwa kama uidhinishaji, lakini kutoa sampuli ya tafsiri mbadala.

Sura ya 6

Wiki Sabini Danieli Sura ya 9

Katika mwaka wa kwanza wa utawala wa Dario Mmedi juu ya milki ya Wakaldayo (yapata 538 KK), Danieli alielewa kwa vitabu (kwa wazi 2 Mambo ya Nyakati 36:21 na Yeremia 25:11-12; 29:19) kwamba utekwa wa Babiloni wa Wayahudi na ukiwa wa Yerusalemu ungekamilika upesi baada ya miaka sabini. Hilo likawa ni jambo la kustaajabisha sana kwake na somo la maombi mengi na dua, kwa “kufunga na kuvaa nguo za magunia na majivu” (Mst.4). Kwa kujibu, malaika Gabrieli alitumwa kumjulisha juu ya uzoefu zaidi ulioamriwa kwa watu wake ambao hawakujumuishwa katika miaka sabini ya uhamishoni (vs.20-27). Haya yangeenea, yaonekana, hadi wakati wa Kristo, na yalifafanuliwa kuwa “majuma sabini” (yanayoaminika kwa ujumla kuwa majuma sabini ya miaka, au miaka 490), yaliyogawanywa katika vipindi vitatu vya saba, 62, na moja -- au miaka 49. Na katika wakati fulani ambao haujatajwa baada ya “aliyetiwa mafuta, mkuu” (yaonekana ni Kristo), kukatiliwa mbali “katikati” ya juma la 70 (yaani, juma lililofuata lile “saba” na kisha lile “majuma thelathini na mawili”), jiji na hekalu (“patakatifu” lingeharibiwa tena— na “watu wa mfalme,” ambaye baadaye aliitwa mfalme Titus. Roma, ambayo kwayo Yerusalemu na hekalu viliharibiwa mwaka wa 70 BK).

KULIKUWA NA AMRI NNE zilizohusu kurudi kwa wahamishwa Wayahudi na kujengwa upya kwa hekalu na Yerusalemu: (1) Kwa Koreshi Mkuu, 536 KK (Ezra 1:2-4; 2 Mambo ya Nyakati 36:22-23); (2) Na Dario Mkuu (Hystaspes), 519 KK (Ezra 6:1-12); (3) Na Artashasta Longimanus, 458 au 457 KK (Ezra 7:7,11-26); (4) Na Artashasta tena, 445 KK) (Nehemia 1:1; 2:1-8).

Ikiwa tutaanza mwaka wa 26 BK, mwaka wa ubatizo wa Kristo, kutiwa mafuta na Roho Mtakatifu, na kuanzishwa kwa Israeli kama Mwana wa Mungu, Yohana 1:31-34 (alipokuwa na umri wa miaka 30, Luka 3:21-23, kuzaliwa kwake kukiwa si baada ya 4 KK kulingana na kalenda yetu ya Gregorian), na kuhesabu miaka 483 na kurejea nyuma miaka 483. KK, amri ya kwanza ya Artashasta (mtoto wa kambo wa Malkia Esta, wa Kitabu cha Esta) -- ambayo inaonekana kuwa na matokeo zaidi kuliko yale yaliyotangulia. Pia ni hakika kabisa kwamba Kristo alisulubishwa baada ya takriban miaka 3 1/2 ya huduma ya kibinafsi, au katikati ya juma la 70 la Danieli wakati "angefanya agano thabiti na wengi." Kama tokeo la kifo chake, akawa “mpatanishi wa agano jipya” (Waebrania 9:15 , NW , nalo lilitangazwa sana kwa Wayahudi ile miaka 3 1/2 iliyobaki ya “juma” la 70, upesi baada ya hapo lilitolewa kwa Wasio Wayahudi na vilevile Wayahudi— “kwa Myahudi kwanza, na kwa Myunani pia” (Warumi 1:16).

HUU ULIKUWA UTIMILIFU WA AJABU wa kile ambacho kingekuwa unabii wa kutabiri hata kama ungetolewa katika karne ya 2 KK kama inavyodaiwa na watu huria, badala ya karne ya 6 KK kama

inavyodaiwa na Kitabu cha Danieli chenyewe. Hakuna njia hii inaweza kuwa imeandikwa baada ya ukweli!

SURA PIA INATUPA NURU kwenye Sura ya 2 na 7 kuhusiana na wakati wa kuanzishwa kwa ufalme wa mbinguni katika siku za wafalme wa Kirumi. Kwa maana Kristo, ambaye alisulubishwa chini ya gavana wa Kirumi Pontio Pilato katika mwaka wa 30 BK na kufufuka kutoka kwa wafu siku tatu baadaye, akapaa mbinguni na kupokelewa kutoka kwa macho ya wanadamu kwa wingu, siku 40 baada ya kufufuka kwake (ona Matendo 1:1-11). Kwa wazi, ndiye “aliyekuja na mawingu ya mbinguni . . . kwa yule mzee wa siku,” na “akapewa mamlaka, na utukufu, na ufalme, ili watu wa kabila zote, na mataifa, na lugha zote wamtumikie; (7:13-14).

Sura ya 7

Unabii - Vita Kuu Danieli Sura ya 10-12

1. Sura ya 10: "Katika mwaka wa tatu wa Koreshi mfalme wa Uajemi, [ambayo ingekuwa 534 KK] jambo lilifunuliwa kwa Danieli" kuhusiana na "vita kubwa" (vs1-2). Na Sura ya 10, 11, na 12 zimeshughulika nayo. Ni sehemu ya nyongeza ya Sura ya 8 na 9, na inagusa maelezo mafupi ya Ufalme wa Nne, ikiendeleza sifa fulani za Sura ya 7. Malaika alitumwa kwa Danieli ili kumfanya “afahamu yatakayowapata watu wako katika siku za mwisho; maana maono hayo bado ni ya siku nyingi” (10:14). Kimsingi, Sura za 10 na 11 zinaonekana kushughulika na matukio yatakayoleta mwisho wa ufalme wa Ugiriki katika kupinduliwa kwa Shamu na kisha Misri na Warumi mwaka 63 KK na 30 KK, mtawalia. Hiyo ingekuwa "siku nyingi" baada ya ono kutolewa. Na Sura ya 12 kwa ujumla inafikiriwa kuwa ya eskatolojia, au inayohusu mambo ya mwisho ya historia. Inawezekana kwamba sehemu ya mwisho ya Sura ya 11 pia ina madokezo ya kiishara ya eskatolojia.

2. Sura ya 11: Katika sura hii, tuna michoro ya historia na anguko la falme za Umedi na Uajemi na Ugiriki iliyoonyeshwa kwa Danieli -- lakini inapoonekana hakutakuwa na Wamedi tena kwenye kiti cha enzi, na milki hiyo ni ya Kiajemi zaidi kuliko Umedi. Danieli aliambiwa, “Tazama, watasimama wafalme watatu katika Uajemi, na wa nne atakuwa tajiri sana kuliko hao wote;

HAYA YAlisemwa katika MWAKA WA TATU WA KORESHI, mfalme wa Uajemi, au 534 KK alipokuwa na miaka minne zaidi ya kutawala, alizingatiwa katika muhtasari wetu wa awali wa "Kitabu cha Danieli" kuwa wa kwanza kati ya wale watatu. Hiyo ilikuwa kwa sababu inaelekea kwamba Smerdis (anayeitwa pia Bardiya, na kuorodheshwa hivyo kwenye chati iliyoambatishwa kwenye muhtasari uliotajwa hivi punde) asihesabiwe kuwa mfalme kwa sababu ya hali zifuatazo zinazosimuliwa na The New Columbia Encyclopedia:

"Smerdis, dc528 BC, mwana wa pili wa Koreshi Mkuu, mfalme wa Uajemi. Anaitwa pia Bardiya. Aliuawa na kaka yake Cambyses II, ambaye alificha mauaji hayo. Patizithes, mlinzi wa Majusi wa jumba la Cambyses, alimwondoa Cambyses (aliyekuwa akiendesha kampeni yake huko Misri na kumtangaza kaka yake Stamamer). mfalme. Baada ya utawala wa miezi saba, Smerdi wa uwongo alipinduliwa (521 KK) na kuuawa Dario, nilimrithi Guamata.

Lakini, ikiwa Smerdis wa uwongo (au Bardiya) atahesabiwa, kama katika chati iliyorejelewa hapo juu, Koreshi hangehesabiwa katika wafalme watatu ambao bado hawajasimama katika Uajemi, na orodha ya wale watatu, na kisha wa nne, itakuwa kama ifuatavyo: Cambyses II (530-522 KK kwa kutumia tarehe za chati iliyotajwa hapo juu), Smerdis 22-54 KK (22 BC-5 BC), na Xerxes I (486-465 KK).

Kama ilivyoielezwa katika muhtasari wa awali, Xerxes I alikuwa tajiri na mwenye nguvu zaidi wa wafalme wa Uajemi -- yawezekana Ahasuero wa Kitabu cha Esta. Aliivamia Ugiriki lakini alishindwa kule Salami (480 KK), jambo ambalo liliifanya Uajemi kudorora na Ugiriki katika kutawala hadi hatimaye Uajemi ikaanguka kwa mfalme wa Ugiriki, Aleksanda Mkuu mwaka wa 330 KK

MISTARI YA 3 NA 4 INA MAREJEO YA ALEXANDER MKUU na ufalme wake wa Kiyunani. Alipokufa mwaka wa 323 KK, ufalme wake haukurithiwa na vizazi bali uligawanywa miongoni mwa majenerali wake hodari -- ambao wenye uwezo walikuwa Seleucus I Nicator na Ptolemy, waliopokea Shamu na Mashariki yote, na Misri pamoja na Libya na Ethiopia (tazama mst. 34), mtawalia, ambao nasaba zao zilitawala hadi kuchukuliwa na Warumi mwaka wa 303 KK na zinarejelewa kama sura hii ya 603 KK. "mfalme wa kaskazini" na "mfalme wa kusini," kwa mtiririko huo.

MISTARI YA 5 HADI YA 20 yatoa muhtasari wa mahusiano kati ya "mfalme" wa kaskazini" na "mfalme wa kusini" hadi wakati Antioko Epifane akiwa "mfalme wa kaskazini".

MISTARI YA 21 KUPITIA 35 inahusu wakati wa Antioko Epifane, na mahusiano yake na "mfalme wa kusini" na Wayahudi katika Palestina, chini ya "agano" na Mungu -- "agano" linalotajwa katika Mistari ya 22 na 32. "Mkuu wa agano" katika kifungu cha kwanza anafikiriwa kuwa kuhani mkuu wa Kiyahudi, O. 4:33-38, aliuawa. "Meli za Kitimu: katika Mstari wa 30 zinatambuliwa kwa idhini ya kawaida ya wasomi kuwa meli za Roma. Angalau tafsiri mbili (Moffatt, na Goodspeed) zina Kirumi au Roma. ("Kitimu" ilitumiwa kwa mara ya kwanza kuhusu Kisiwa cha Saiprasi, lakini matumizi yake yalikuja kupanuliwa hadi maeneo mengine ng'ambo ya Bahari ya Mediterania kuelekea magharibi.) Na ufafanuzi mbalimbali wa kihistoria wa Roma ulisababisha maelezo ya Antio ya kihistoria kuhusu Roma. Epiphanes kuacha msafara wake dhidi ya Misri na kurudi Shamu, lakini kulipiza kisasi kwa Israeli alipokuwa akirudi nyumbani, akitia unajisi patakatifu na kuondoa sadaka ya kuteketezwa ya daima, kama ilivyotajwa katika Mistari ya 30 na 31.

Mstari wa 32 hadi 35 unaweza kurejelea wakati wa Wamakabayo. Wengine wanafikiri Mstari wa 35 kuwa pia dokezo la kipindi cha Ukristo -- labda hasa hadi wakati wa mwisho wa ukuu wa Ugiriki ulipopita kwa Warumi, lakini pili hadi mwisho wa historia. Lakini imani ya kuamini kuwa pro au con inaonekana kuwa isiyo ya hekima.

MISTARI YA 36 HADI YA 39 imefasiriwa kwa namna mbalimbali -- baadhi ya kuzitumia Rumi -- mfalme wake (mfalme). Wengine wanayaona kama maelezo endelevu na ya jumla ya Antiochus Epiphanes -- ingawa yanaweza kutumika vile vile kwa kiongozi wa kijeshi aliyetumwa na mfalme. Mstari wa 37 unaweza kuwa na maelezo ya kudharau ibada ya Tamuzi au Adonis hasa,

ambayo inasemekana kuwa ilivutia wanawake hasa, na vilevile mungu mwingine yeyote wa mahali hapo. Badala yake angetegemea msaada wa mungu wa kigeni (vs.38-39).

MISTARI YA 40 HADI YA 45 vile vile inafasiriwa kwa njia mbalimbali, huku wengine wakifikiri "yeye" katika Mstari wa 40 inarejelea "mfalme" wa aya iliyotangulia. Iwe hilo ni sahihi au la, bado linaweza kutumika na pengine linatumika, kwa maliki wa Kirumi au kamanda wake wa kijeshi katika Misri na Shamu (pamoja na Palestina), aliyepingwa vivyo hivyo na "mfalme wa kusini" na "mfalme wa kaskazini" (sio lazima bado Antioko Epifania) wakati ukuu wa hao wawili wa mwisho ulikuwa karibu kupita Roma. Wengine wanafikiri inarejelea, angalau kwa njia ya mfano pia, ikiwa sivyo kabisa, hadi mwisho wa wakati -- kwamba "yeye" wa Mstari wa 40 anarejelea mpinga-Kristo (anadhaniwa kuwa wakala mkuu wa kibinadamu wa Shetani katika Ufunuo 20:7-10), na kwamba kwa mfano wafalme wa "kaskazini" na "kusini" wanawakilisha upinzani dhidi yake. Hiyo, hata hivyo, inapeana jukumu lisilo la tabia na uwakilishi wao hadi sasa katika Kitabu cha Danieli. Na "wakati wa mwisho" katika Mstari wa 40 unaonekana kuwa na uwezekano mkubwa zaidi wa kurejelea mwisho wa milki ya Ugiriki kwani masalio yake ya mwisho yanakuja chini ya enzi kuu ya Rumi. Lakini utawala wa Kirumi haukumaanisha mwisho wa matatizo kwa watu wa Danieli.

Sura ya 8

Wakati Wa Mwisho

Sura ya 12

1. Mistari ya 1-4: Hali mbaya zaidi ingekuwa -- mwisho wa serikali ya Kiyahudi, lakini sio watu wake ambao wangukuwa waaminifu kwa Mungu, ingawa wangeweza kufa kwa kawaida au kwa mikono ya maadui, kwa kuwa kungekuwa na ufufuo kwa malipo ya milele - "uzima wa milele" kwa wenye haki, na "dharau ya milele" kwa wasio haki - ambayo inafundisha katika Agano Jipya - Yohana 5:28-29; 6:39,40,44,54; Huenda huu ukawa ni "wakati wa mwisho" wa Mstari wa 4. Ikiwa ndivyo, andiko linaweza kusema kwamba si yote yaliyomo katika sura hii yanaweza kueleweka kabla ya wakati huo. Labda hiyo ni kweli, haswa kama tarehe, ambazo zimefafanuliwa zaidi au kidogo kwa njia ya fumbo. Kwa maana hata Kristo, alipokuwa duniani, hakujuu mwisho wa nyakati ungekuwa lini (Mathayo 24:36), na hajaufunua tangu wakati huo.

2. Mstari wa 1 Tena: Hii inarejelea "wakati wa taabu, mfano wake haukuwapo tangu lilipoanza kuwapo taifa hata wakati uo huo." Na hivyo ndivyo Yesu alivyoeleza uharibifu wa Yerusalemu na mwisho wa serikali ya Kiyahudi (uliotukia mwaka wa 70 BK): "Kwa maana wakati huo kutakuwapo dhiki kubwa, ambayo haijatokea namna yake tangu mwanzo wa ulimwengu hata sasa, wala haitakuwapo kamwe" (Mathayo 24:21). Kwa hiyo, inawezekana kwamba Yesu na Danieli walikuwa wakirejelea tukio lilelile. Yesu alitoa maagizo kwa wanafunzi wake katika Yerusalemu na Yudea kutoroka, na kulingana na Eusebius Ecclesiastical History, "walitoka katika mji huo, wakakaa katika mji fulani ng'ambo ya Yordani, uitwao Pela" (Kitabu cha Tatu, Sura ya 5). Mikaeli, "malaika mkuu" (Yuda 9), ambaye tayari ametajwa katika Danieli 10:13, 21 kuwa anatumiwa na Mungu katika hali zenye hatari, anafafanuliwa na yule anayemwagiza Danieli kuwa "mkuu mkuu asimamaye kwa ajili ya wana wa watu wako," akiwa na uhakikisho wa

kwamba “wakati huo [unaorejelewa katika sura hii] Mikaeli atasimama”— yaonekana kuwasaidia watu wa kweli wa Mungu. Na huenda aliajiriwa kuwasaidia watakatifu kukimbilia Pela wakati Yerusalemu ilipokaribia kuharibiwa.

3. Mistari ya 5-7: Danieli alipouliza, “Mwisho wa maajabu haya hata lini? aliambiwa kwamba “itakuwa kwa wakati, na nyakati mbili, na nusu; na watakapokwisha kuzivunja nguvu za hao watu watakatifu, hayo yote yatatimizwa.” Si jambo lisilowezekana kwamba marejeo yanafanywa kwa jambo lile lile kama ilivyotabiriwa katika 7:23-28. Kipengele cha wakati kilichoelezewa kinaweza kuwa na maana ya miaka 3 1/2, au siku 1,260, na siku inayowakilisha mwaka; au inaweza kuwa marejeleo ya kiishara kwa muda usiojulikana kwa muda usiojulikana -- ambao hauendelei hadi mwisho wa wakati. Huenda ikarejelea wakati mpaka ule wa Ufunuo 11:14, ambapo “Ufalme wa dunia umekuwa ufalme wa Bwana wetu na wa Kristo wake” -- ambao, kwa upande wake, unaweza kuwa ulikuwa ni kumbukumbu ya ushindi wa Ukristo dhidi ya upagani katika milki ya Kirumi na mamlaka yake kuu ya kutesa kuvunjwa katika karne ya 4 BK.

4. Mistari ya 8-9 : Lakini, Danieli akasema: “Nilisikia, lakini sikuelewa; ndipo nikasema, Ee bwana wangu, hatima ya mambo haya itakuwa nini? Akasema, Enenda zako, Danielii, kwa maana maneno haya yamefungwa na kutiwa muhuri hata wakati wa mwisho,” Je! mwisho wa wakati? Mwandishi wa maelezo haya anajitosa kwa woga kudhani ya kwanza, lakini anakataa kuwa mwenye msimamo mkali.

5. Mistari wa 10: Danieli aliambiwa zaidi: “Wengi watajitakasa, na kujifanya weupe, na kusafika; bali waovu watatenda mabaya; wala hapana hata mmoja wa waovu atakayeelewa; Huenda hili halirejelei kuelewa mambo yote ya ajabu yaliyofunuliwa kwa Danieli, kwa kuwa yeye mwenyewe hakuyaelewa yote. Lakini ni lazima irejeele uelewa wa kutosha kujua kwamba baraka ya mwisho itapatikana kwa uaminifu kwa Mungu, na kwa hivyo tu, bila kujali gharama hata ikiwa ni ya maisha ya kidunia yenyewe. Kwa maana kifo sio mwisho, kama inavyoonyeshwa katika Mistari wa 2 na 3.

6. Mistari ya 11-13: Hizi zinahusiana na nyakati tena, ambazo zimefasiriwa kwa njia mbalimbali, kwa maana hakuna habari ya kutosha kufanya tafsiri yoyote kuwa ya uhakika. Na ijapokuwa yale yaliyosemwa, inaonekana kwamba Danieli hakutarajiwa kuelewa kwa usahihi maana yake. Aliambiwa, “Lakini enenda zako hata mwisho; maana wewe utastarehe, na kusimama katika kura yako, mwisho wa siku hizo. Yamkini “pumziko” lake lingekuwa kati ya kifo na ufufuo wake, wakati huo angesimama katika kile ambacho kingekuwa “fungu lake, mwisho wa siku” -- yaelekea mwishoni mwa wakati duniani, wakati Kristo atakapokuja kuwafufua wafu, kulingana na vifungu vilivyotajwa hapo juu katika kuzungumzia Mistari 1-4.

Lakini “wakati wa mwisho” katika Mistari wa 4 si lazima ulinganishwe na kumalizwa kwa nyakati zilizotajwa katika Aya ya 11-12, kama ifuatavyo: “Na tangu wakati ambapo sadaka ya kuteketezwa ya daima itaondolewa, na hilo chukizo la uharibifu litakuwapo siku elfu na mia mbili na tisini. siku.” Ikiwa hii ilikusudiwa kulinganishwa na mwisho wa wakati duniani, kwa nini basi Yesu, alipokuwa duniani, hakujua wakati wa kuja kwake tena (Mathayo 24:36)?

Kwa upande mwingine, kama ilikusudiwa kufanya hivyo, ni nini pa kuanzia -- yaani, kuondolewa kwa "sadaka ya kuteketezwa ya daima" na kuanzishwa kwa "chukizo la uharibifu"? (1) Je, ulikuwa unajisi wa hekalu la Yerusalemu mwaka wa 168 KK na Antiochus Epiphanes? Au (2) je, ni kile kilichotukia kuhusiana na uharibifu wa Yerusalemu na hekalu na Waroma (Mathayo 24:15-18), ambapo ule wa kwanza unaonekana kuwa mfano? Au (3) je, "chukizo la uharibifu" lingeeleweka kwa "cho chote kilichobadilishwa mahali, au kilichowekwa kinyume na, maagizo ya Mungu, ibada yake, nk," kama Adam Clarke na wengine wengine? Zaidi ya hayo, ikiwa tukio la mwisho, ni tukio gani la baadaye lililokusudiwa katika habari iliyopewa Danieli, nasi twapaswa kujua?

Pia, tuna tarehe mbili za mwisho -- siku 1,290 na siku 1,335, tofauti ya siku 45, au mwezi na nusu. Je, hizi zinawakilisha mwanzo na mwisho wa wakati wa mwisho, au jambo lingine? Na, je, zinapaswa kuchukuliwa kuwa siku halisi, au kueleweka kuwa siku inayowakilisha mwaka kama katika Ezekieli 4:6 na pengine matukio mengine ya kinabii? Kwa vyovyote vile, takwimu hizi haziwezi kuwakilisha mwisho wa wakati duniani ikiwa zitaanza na 168 KK au 70 BK. Kuchukua siku kumaanisha mwaka, miaka 1,290 na miaka 1,335 baada ya 168 KK kungetuleta tu hadi AD 1132 na AD 1177, mtawalia. Au, kama baada ya mwaka wa 70 BK, hiyo bado ingetuleta hadi AD 1360 na AD 1405, mtawalia. Lakini, ikiwa yanawakilisha mwisho wa wakati duniani, ni tukio gani ambalo tayari limepita, ikiwa lipo, linalowakilisha mahali pa kuanzia, ili tuweze kujua kwamba mwisho umekaribia, kama ambavyo imekuwa ikidaiwa na watu mbalimbali kwa karne nyingi na linasisitizwa sana na watu wengi wenye mihemko katika siku zetu?

Walakini, ikiwa tarehe za mwisho zilizotajwa hapo juu haziwakilishi mwisho wa wakati, zinawakilisha nini, na tutajuaje? Pia, ni "chukizo gani lifanyalo ukiwa" ambalo hutumika kama tarehe ya kuanza? Adam Clarke anapendekeza yafuatayo: "Hekalu la Adrian, lililojengwa mahali pa hekalu la Mungu huko Yerusalemu [karibu mwaka wa 135 BK], kanisa la Mtakatifu Sophia liligeuka kuwa msikiti wa Mohammedan [BK 1453], nk, nk, linaweza kuitwa machukizo ambayo hufanya ukiwa. Labda Umuhammad inaweza kuwa chukizo; ambayo ilianza tena elfu 612 katika AD 612. miaka, aya ya 11, kutoka wakati huo, itatushusha hadi 1902, wakati tunaweza kudhani kutoka kwa hesabu hii, kwamba dini ya NABII WA UONGO itakoma kutawala ulimwenguni, ambayo mwaka wa sasa, 1825, ni mbali tu na miaka sabini na saba." Ikiwa Adam Clarke angeweza kurudi duniani katika siku hizi, angekuwa na hitimisho gani kuhusu "engine" yake ya zaidi ya miaka 160 iliyopita?

Hiyo ilikuwa tu "labda," hata hivyo, haikuwekwa wazi kama uhakika. Lakini Straub, katika Uchambuzi wake wa Kibiblia, ukurasa wa 129-32, ana vipindi vyote vya wakati vilivyofanywa kwa usahihi, bila "labda," "labda," au "engine," na anakuja na tarehe ya mwisho ya "karibu AD 2370." Kwa hiyo, sasa tunaambatanisha mapitio ya matamshi yake, tukitaja udhaifu na kutofautiana.

Sura ya 9

Uchambuzi wa Straub "Uchambuzi"

KWANZA: (1) Kupuuza ukweli kwamba "jioni na asubuhi" ya 2300 ya 8:13-14 inaweza kumaanisha siku 1,150 na kurejelea wakati wa ukiwa wa patakatifu na kukomeshwa kwa "sadaka ya kuteketezwa ya daima" kati ya sababu yake na Antioko Epiphanes na utakaso wake na urejesho wa dhabihu ya Yuda (2) kupuuza ushuhuda wa Josephus (Vita vya Wayahudi, I, 1:1) kwamba Antiochus Epiphanes "aliharibu hekalu, na kukomesha mazoea ya daima ya kutoa dhabihu ya kila siku ya upatanisho kwa miaka [tu] mitatu na miezi sita," ambayo siku 1,150 zilikadiria, (3) aliifanya iwe na maana ya siku 2,300 kwa hakika - kila mwaka - siku 2,300. Miaka 2,300, kuanzia 170 BC na kuishia na AD 2130. (Huo ulikuwa utimilifu wake wa kwanza; wa pili, kulingana na Straub, ulianza na uharibifu wa hekalu na Warumi mnamo 70 BK, na utaisha mnamo 2370 BK).

(Hatuhitaji kuiga katika tarehe iliyotangulia ya 170 KK badala ya 168 KK iliyotumiwa katika maelezo haya, kwa kuzingatia mpangilio wa matukio wa 1 Maccabees. Lakini inaonekana ili kupinga kwa Straub kupuuza ukweli wa urejesho usiokubalika kwa Mungu, ambao hakuna uungwaji mkono wa kibiblia aidha ametajwa au anaonekana kuwa anapatikana sana).

PILI: Anazungumza juu ya "Patakatifu palipohesabiwa haki" au "Patakatifu paliposafishwa" Ambacho ni Kristo," ambayo kwa kiasi fulani hailingani. Sababu yake ni: "Neno la Kiebrania linalotafsiriwa "kusafishwa" (tsadaq) katika tafsiri za kawaida, humaanisha, kihalisi, "kuidhinishwa kuwa mwadilifu," au "kuhesabiwa haki." Hata hivyo, lilikuwa ni patakatifu pa hekalu la Yerusalemu, wala si Kristo, ambalo Danieli alizungumza juu yake kuwa limechafuliwa na huduma zake kusimamishwa mpaka liweze kusafishwa (au "kuidhinishwa kuwa mwadilifu"), maneno ya jioni na kuhalalishwa. asubuhi baadaye, au yapata mwaka 2130 BK, kabla ya Wayahudi (na kwa hiyo mtu ye yote, kwa ajili ya "Myahudi kwanza," Warumi 1:16.) anaweza kuabudu kwa njia inayokubalika kupitia yeye! wanamkubali Kristo kuwa wa kweli na aliyeidhinishwa na Mungu," na (2) kwamba ile "miaka 2300 itaisha wakati Wayahudi watakapokubali patakatifu palipohesabiwa haki au 'kusafishwa' ambako ni Kristo." Hilo halina budi kumaanisha kwamba kuna kitu kibaya na ufafanuzi wake.

YA TATU: "Vipindi vyake vya Nyakati za Danieli 12" pia vinaonekana kuwa vya kiholela, kuchanganyikiwa, na katika baadhi ya mambo kukinzana bila kusuluhishwa. Straub atanukuliwa kwanza, kisha maoni yetu yatafuata.

1. "Kuwafuata Wayahudi" kumkataa Kristo (Rum. 11:8), kutakuwa na kipindi cha kuongoka kwao AMBACHO KINAKOMESHA [sisitizo limeongezwa] kwenye 'wakati wa mwisho' wa kipindi cha miaka 1260 (Dan.12:1-3; Rum. 11:12, 15, 23, 25).

Maonit: Inaonekana Straub anapata neno "wakati wa mwisho" kwa Danieli 12:1-3 kutoka mst.4, na inaweza kuonekana kutoka kwa kifungu hicho kutumika hadi mwisho wa wakati duniani wakati wafu watakapofufuliwa. Lakini hivi karibuni itakuwa dhahiri kwamba yeye si hivyo kuomba. (Badala yake, kulingana na hesabu zake zitakazozingatiwa mara moja hapa chini, kipindi cha miaka 1,260 kinachozingatiwa kitaisha karibu AD 2130, ambayo ingefanya mwanzo wake kuwa karibu AD 870. Hiyo ingemaanisha pia kwamba kipindi kilichotajwa hapo juu cha uongofu wa Wayahudi, ambao mwanzo wake haujasemwa hapo, unaisha si baada ya AD 2130.)

2. "UHARIBIFU" (Dan.12:13-14) pia unaitwa "wakati wa taabu" (Dan.12:1), kwa hiyo HUKOMESHA [msisitizo umeongezwa] katika 'wakati wa mwisho' wa kipindi (karibu 2130 BK.)."

Maoni: Hili linasema kwa uwazi tarehe iliyorejelewa hapo juu. Lakini kifungu anachorejelea katika 12:13-14 (ambacho kinastahili kuwa 12:11-12, kama hakuna Mstari wa 14) kwa "ukiwa" anaoutaja, kinasema muda wake kama "siku elfu na mia mbili na tisini" au, kama Straub angehesabu, miaka 1290, ambayo ingeisha karibu miaka 3-2160 AD. hataji kwa uwazi. Na kabla hajamaliza, atakuwa na kipindi kingine "kinachoishia karibu AD 2370," au kama miaka 110 bado baadaye.

3. "Kati ya mwisho wa kipindi cha miaka 1260 (wakati, nyakati, na nusu) (Dan.12:7-10), na 'wakati wa mwisho' wa ile miaka 2300 inayozingatiwa, ni kipindi cha awali cha kuongoka kwa Wayahudi (Dan. 12:7-10), kilichoelezwa katika lugha, 'Wengi watajitakasa, na kujitakasa, na kujitakasa, na kujitakasa. Rum.11:15-24 "Baada ya kuwasilisha harakati hii ya kuongoka, Danieli anaongeza muda halisi hadi miaka 1290, 'hata wakati wa mwisho' wa kipindi hiki cha ukiwa (Dan.12:9-11)."

Maoni: Hapa miaka 1,260 ya 12:7-10 inalinganishwa na ile ya 12:1-3 katika Na. 1 hapo juu, ambayo bila shaka ni sahihi. Lakini salio la kile kinachosemwa huwasilisha tofauti inayoonekana kutopatanishwa. Inaweka kipindi "kati ya mwisho wa ile miaka 1260 . . . (Dan.12:7-10), na 'wakati wa mwisho' wa ile miaka 2300 inayozingatiwa," ambayo inasema ina "kipindi cha awali cha kuongoka kwa Wayahudi" (Dan.12:1-3).

Kwa maneno mengine, kile kilichosemwa mara ya kwanza kama "kipindi cha kuongoka kwao ambacho kinaishia kwenye 'wakati wa mwisho' wa kipindi cha miaka 1260 (Dan.12:1-3)" sasa kinasemwa kuwa ni "kati ya" hiyo na kipindi cha miaka 2300 kinachoisha. (Ambayo, kwa Na.2 hapo juu, inaishia "karibu 2130 BK"), na kuitwa "kipindi cha awali cha kuongoka kwa Wayahudi (Dan.12:1-3)."

Pia, kwenye ukurasa unaofuata, 132, inasemwa vivyo hivyo: "Ile miaka 1260 ya Danieli 12:7 inaisha na MWANZO WA KIPINDI CHA UONGOFU WA WAYAHUDI (kipindi cha miaka 30, kuongoka kwa Wayahudi). Na hiyo inapingana kabisa na usemi kwamba "kutakuwa na kipindi cha kuongoka kwao ambacho kinakoma kwenye 'wakati wa mwisho' wa kipindi cha miaka 1260 (Dan.12:1-3)," iliyotajwa mara kwa mara hapo juu, na ambayo ingeisha karibu 2100 AD, kulingana na hesabu zilizotangulia za Straub.

Next Straub anasema Daniel "hurefusha muda halisi hadi miaka 1290, 'mpaka wakati wa mwisho' wa kipindi hiki cha ukiwa, au nyongeza tu ya ile iliyo katika Na.2 hapo juu. Lakini tunakisia kwamba anamaanisha mwisho. Huu unaodaiwa wa nyongeza wa miaka 30, tunakisia kuwa sababu yake ya kuweka mipaka "ya awali" au "mwanzo wa kipindi cha miaka 30" ya Wayahudi.

Lakini, ikiwa huo kwa hakika ulikuwa ni upanuzi wa miaka 1,260 hadi miaka 1290, kwa nini tusifikirie kwamba hata kipindi chote cha kuongoka kwao ni kile "kinachokoma" kwenye "wakati

wa mwisho” wa kipindi cha miaka 1,260 cha “Dan.12:1-3” chenyewe vile vile kimepanuliwa kwa miaka 30 badala ya kusogezwa na kuwekewa mipaka kwa upanuzi huo wa miaka 30? Hiyo inaweza angalau kuepusha mkanganyiko na utofauti ambao umebainika. Pia ingepatana vyema na kauli yake kama ifuatavyo: "Baada ya kuwasilisha harakati hii ya uongofu, Danieli anaongeza muda halisi hadi miaka 1290." "Wakati halisi" wa nini, ikiwa sio "harakati za uongofu"?

4. "Wakati bado juu ya somo la kuongoka kwa Wayahudi, Danieli anaongeza muda hadi miaka 1335, miaka 45 iliyopita 'wakati wa mwisho,' hadi tukio lisilo na jina linalohusiana na somo hilo. Hili lingeleisha karibu 2175 BK (Dan.12:12-13).

"Kipindi chote kilicho na sifa ya kuongoka kwa Wayahudi kinachukua takriban miaka 75."

Maoni: Inakubalika kurudia kwamba, kama hayo hapo juu yote yatajumlisha hadi jumla ya muda wa miaka 75 tu ya kuongoka kwa Wayahudi, Straub hatoi sababu za kutosha kwa hilo. Kwa nini tusianze na ile hesabu ya “X” ya miaka kabla ya “wakati wa mwisho” wa kipindi cha miaka 1,260 cha Danieli 12:1-3 , na kuongeza kwamba kwa miaka 30 anayodai, ikifuatwa na miaka 45 ijayo anayoweka, na kufanya jumla ya miaka 75 pamoja na “X”?

Tena, je, haionekani kuwa ya ajabu kwamba katika njozi moja (Sura ya 10-12) na hata katika sura moja (12), kunapaswa kuwa na kipindi cha tabia fulani na kusudi lililotabiriwa (miaka 3 1/2 iliyofasiriwa na Straub kuwa inawakilisha miaka 1,260 ya unabii) na kisha, kulingana na Straub, mara moja iongezeke mara mbili, hadi miaka 1,293 na kwa heshima? Je, wale watu wawili wa kwanza walikuwa na makosa, au Bwana, ambaye alikuwa akimpa Danieli habari hiyo, alibadili mawazo yake mara mbili mfululizo upesi? Au, tafsiri ni tofauti na uwezekano wa Straub?

NNE: "Kristo anatoa utimizo wa pili wa 'chukizo la uharibifu lililonenwa kupitia nabii Danieli' (Mt.24:15), kuanzia kupinduliwa kwa Yerusalemu na Tito AD 70, na kumalizika karibu 2370 BK.

"Wakati Wayahudi walipotaka kurudisha huduma yao ya patakatifu, ilikuwa ni jambo la kawaida kabisa kwamba utimilifu wa pili ungefuata kama kushindwa kwa Upaji wa mipango yao. Hakuna patakatifu palipoidhinishwa iliyotabiriwa kwa ajili yao hadi wamkubali Kristo kama Mungu wa kweli na aliyeidhinishwa."

Maoni: Kulingana na yaliyotangulia, Kristo alighairi yote yaliyotangulia yaliyosemwa kwa Danieli na kufasiriwa kwa uangalifu sana na Straub, kwa maana alirefusha ukiwa huo kwa miaka mingine 195, au hadi BK 2370. Kulingana na Straub, ukiwa unaisha kwa Wayahudi kumkubali Kristo kama "mahali patakatifu palipoidhinishwa," lakini wakati huo haungekuwa mwisho wa 2 BK karibu na 3 BK. kukubalika.

Je, tufanye nini kuhusu masahihisho haya yote ya kinabii, ikiwa ndivyo yalivyo? Pamoja na matatizo yote ambayo tafsiri ya Straub iliyofanywa kwa ustadi inaleta, inaonekana kuna uwezekano zaidi kwamba amesoma sana maandishi ya kibiblia ambayo hayakukusudiwa kimungu, na alijipinga mwenyewe bila tumaini. Jambo hilo, hata hivyo, si jambo la kawaida katika kushughulika na watu wasiotiwa roho na unabii ambao haujatimizwa. Hakika inatupasa

kujihadhari na imani ya kweli sisi wenyewe, na kuwa waangalifu na mipango iliyopangwa sana ya wengine, katika maeneo kama hayo.

HATIMAYE, huenda ikatubidi tungojee pamoja na Danieli hadi wakati wa mwisho ndipo tuweze kuelewa kwa usahihi na kikamili umuhimu wa yote yaliyoandikwa katika simulizi lake. Lakini tunaweza kuelewa vya kutosha kujua kwamba ili tukubaliwe na Mungu tunapaswa kuwa washikamanifu kwake na kuwa tayari kufa inapohitajika badala ya kulegeza ushikamanifu wetu. Kwa maana maisha haya hayana mwisho wa yote, bali kutakuwa na ufufuo ama “katika uzima wa milele” au “kwa aibu na kudharauliwa milele” (12:2), ikitegemea itikio letu kwa Mungu.

Taasisi ya Kimataifa ya Maarifa ya Biblia

Randolph Dunn, Rais - Roberto Santiago, Dean
thebiblewayonline.com

Kozi ya 1 - Ujumbe wa Mungu

Kila Kitu Kimefikaje Hapa?
Mtu Ambaye Alikuwa Mungu
Kristo - Siri ya Mungu
Hadithi Kumhusu Mungu
Kutoka Uzima Hadi Kifo - Mwanadamu Anayekufa
Ukombozi Uliopangwa
Ujumbe wa Injili

Kozi ya 2 - Utii kwa Kristo

Muda Kabla ya Kristo
Wakati wa Kristo Duniani
Wakati Baada ya Kristo
Mwisho wa Wakati Duniani
Wakati wa Kuamua
Kutoka Kifo Kupitia Msalaba Hadi Uzimani
Hadithi kuhusu Msamaha
Ubatizo katika Kristo

Kozi ya 3 -Maisha Mapya Katika Kristo

Ufalme Usiofanywa kwa Mikono
Watumishi Katika Ufalme
Kanuni za Kwanza za Kristo
Wajane na Wengine Wenye Mahitaji
Maziwa ya Kiroho
Kuishi Ukombolewa
Hadithi ya Mateso
Ujumbe Kutoka kwa Nyaraka
Mwabudu Mungu katika Roho na Kweli

Kozi ya 4 - Kukua Katika Kristo

Yesu wa Nazareti
Maisha ya Kristo
Umoja katika Kristo
Hadithi kuhusu Maumivu
Mwili, Nafsi, Roho - Je, Zinaenda Wapi Unapokufa?
Ndoa na Talaka
Sabato ya Mungu
Uumbaji kabla ya Uumbaji wa Mwanzo

Waebrania

Kozi ya 5 - Kukomaa Katika Kristo

Masomo Kutoka Kwa Msalaba
Mchakato wa Mungu wa Kujenga Upya
Maswali Makuu Zaidi Yamewahi Kuulizwa
Kuishi Kwa Ninyi Kwa Ninyi Katika Kristo
Kuishi Maisha ya Juu
Ahadi Sasa na Milele
Wanaume Halisi ni Wanaume Wacha Mungu
Maneno ya Ajabu ya Maisha

Kozi ya 6 - Kuwa Msomi wa Biblia

Vivuli, Aina, na Unabii
Roho Mtakatifu
Daniel
Ufunuo wa Yesu Kristo
Ukimya wa Maandiko
Mafundisho na Vitendo Kuanzia AD 100 hadi AD 1500
Rekebisha au Rudisha
Kukusanya na Kutafsiri Biblia
Matendo Ya Kanisa Leo- Maandiko au Mapokeo?

Mafunzo kwa Wasomi wa Biblia <u>Biblia ya Muhtasari</u> <u>Biblia ya muhtasari</u> <u>Aina na Sitiari</u>	<u>Nasaba ya Yesu - Chati</u>
--	--------------------------------------